311298

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 3 декабрь пайшанба

Сотувда эркин нархда
№ 238 (2019)

ПРЕЗИДЕНТ ТАШАББУС ГУРУҲИ АЪЗОЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон Телерадиокомпанияси раисининг саволларига берган жавобларида жамият тараққиётини янги босқичга кўтариш, демократик жараёнларни чуқурлаштириш, адолат ва қонун устуворлигига эришиш учун турли жамоат ташкилотларининг фаолиятини кучайтириш зарур эканини таъкидлаган эди. Давлатимиз раҳбарининг бу фикрлари кенг жамоатчилик, айниқса, ёшлар юрагида акс садо берди.

Мамлакатимизнинг турли шаҳар-қишлоқларидаги ишлаб чиқариш соҳаси, ўрта ва кичик бизнес вакиллари, зиёли ва ёшлардан иборат бир гуруҳ юртдошларимиз янги сиёсий куч — Фидокорлар миллий-демократик партиясини тузиш ҳаракатини бошладилар.

2 декабрь куни давлатимиз раҳбари мазкур ижтимоий ҳаракатнинг ташаббус гуруҳи аъзоларини уларнинг илтимосига кўра қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида ташаббус гуруҳи аъзолари Президент Ислом Каримовга тузилажак партиянинг мақсад ва вазифалари, қайси социал табақаларнинг манфаатларини ифода этиши, мамлакатимиз сиёсий ҳаётида тутадиган ўрни ҳақида сўзлаб бердилар. Хусусан, бўлажак партия Ватан қисматини ўз шахсий қисмати деб биладиган, мамлакатнинг эртаси учун масъулиятни зиммасига олишга қодир, халқимиз бахт-саодати, демократия ва адолат учун курашадиган, фидокор, илғор фикрли, изланувчи инсонларни ўз сафларида бирлаштиради.

Учрашувда Президент Ислом Каримов мамлакатимиздаги ҳозирги сиёсий-ижтимоий вазият, жамият олдида турган муҳим вазифалар, мавжуд муаммо ва камчиликларни бартараф этишда турли хил жамоат бирлашмалари, нодавлат ташкилотларнинг роли беқиёс эканини таъкидлади. Ташаббус гуруҳи аъзоларининг эзгу мақсад йўлидаги ишларига муваффақият тилади.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 6 йиллигига

ВИЖДОНИМИЗНИ ПОК, ИМОНИМИЗНИ МУСТАҲКАМ ТУТАЙЛИК

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси кунини байрам қилишимизга ҳам саноқли кунлар қолди. Мазкур мўътабар сана муносабати билан мухбиримиз Ўзбекистон Республикаси Конституцияси томонидан кафолатланган виждон эркинлигининг мамлакатимизда қандай амалда оширилаётганлиги ҳақида Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита раиси Ш. МИРМАҲМУДОВ билан суҳбатлашди.

Мустақил Ўзбекистонимизда виждон эркинлиги Конституциянинг 31-моддасида ўз ифодасини топган. Унда: **«Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмайди»,** деб мустаҳкамлаб қўйилган.

Шўролар даври конституциясида виждон эркинлиги ҳақидаги модда кўзбўямачилик, жаҳон ҳамжамияти ҳамда оммани алдаш ва чалғитиш учун номигагина ёзиб қўйилган бўлса, мустақил Ўзбекистонда Конституция фуқаролик жамиятида инсоннинг ўзгалар билан тенг ҳуқуқли эканлигини, халқаро ҳуқуқ меъёрларини эътироф этган ҳолда, бошқа эркинликлар қаторида виждон эркинлигини ҳам амалда аниқ кафолатлайди.

Конституциямиз шунингдек, биронбир динга эътиқод қилиш ёки умуман ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслигидан қатъий назар, қонун олдида фуқаролар тенг ҳуқуқли эканликларини ҳам эътироф этади.

Мустақиллик даврининг 7 йили ҳамда Конституция қабул қилингандан бери ўтган 6 йилнинг натижалари ушбу фикримизнинг яққол тасдиғидир.

МУХБИР: республикамиз аҳолиси диний эҳтиёжларини қондириш учун қандай шароитлар мавжуд?

— Ҳозирги кунда Ўзбекистон мусулмонлари идораси қарамоғида икки мингга яқин масжид, Имом ал-Бухорий номидаги олий ислом институти, 11 та мадраса ҳамда Халқаро ислом тадқиқотлари маркази фаолият кўрсатмоқда. Республикамизда бундан ташқари, христиан ҳамда иудаизм мазҳабидаги 150 га яқин диний ташкилотлар, Тошкент ва Самарқандда эса диний семинарийлар ишлаб турибди.

Мустақиллик йиллари давомида 50 мингга яқин ватандошларимиз Умра зиёратини ва 30 минг киши Ҳаж зиёратини амалга оширишга муваффақ бўлдилар.

Барча дунёвий мамлакатларда бўлгани каби Ўзбекистон Республикасида ҳам Конституцияга мувофиқ дин давлатдан ажратилган. Бироқ бу раҳбарият ҳамда ҳукумат республикадаги дин аҳлини бутунлай ўз ҳолига ташлаб қўйган, диндорларнинг аҳволи ҳамда эҳтиёжлари билан [illegible]йўқ, деган маънони ан[illegible]тмайди. Мустақиллик йилла[illegible]и давомида авваллари қаров[illegible]сиз қолган ва ярим вайрона ҳолатга келаётган, шунингдек, халқимиз маданияти ва маънавиятининг бебаҳо дурдоналари бўлган обидалар ва меъморчилик мажмуалари: Мир Араб мадрасаси ва Масжиди Калон мажмуи, Шоҳи Зинда масжиди, Кўкалдош мадрасаси, Занги ота мажмуи ва бошқалар давлат тасарруфидан чиқарилдилар ҳамда таъмирланиб, Ўзбекистон мусулмонлари идораси ихтиёрига, бинобарин диндорлар ихтиёрига ўтказилдилар. Мустақиллик йиллари давомида аҳолининг диний эҳтиёжларини қондириш учун ўнлаб ва юзлаб масжидлар ҳамда мадрасалар бино этилди, борлари таъмирланди, қайта жиҳозланди. Диннинг инсон маънавиятининг асосий тиргакларидан бири эканлигини тўғри баҳолаган раҳбариятимиз Ҳаж зиёратига борувчилар учун молиявий ҳамда ҳаво транспорти соҳаларида қатор имтиёзлар яратиб бериб, эл-юртнинг миннатдорчилигига сабаб бўлдилар.

Мамлакатимизнинг йўлбошчиси, муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг кўрсатмаларига асосан республикада диний ташкилотларнинг эҳтиёжларини ўрганиш ҳайъати ишлаб турибди. Ҳайъат турли мазҳаблардаги диний ташкилотлар ва диндорлардан келаётган ариза ҳамда таклифларни ўрганиб чиқиб, уларни ижобий ҳал қилиш чораларини кўрмоқда.

МУХБИР: Конституция куни арафасида «Халқ сўзи» газетхонларига қандай тилакларингиз бор?

— Муҳтарам юртдошлар, республикамиз раҳбарияти халқимизга муносиб турмуш тарзини яратиш, маънавиятимизни бойитиш, ўзлигимизни англашимиз йўлида тиним билмай сайъ-ҳаракатлар қилмоқда. Истиқлол йилларида амалга оширилган қатор тадбирлар: Амир Темур, Улуғбек Мирзоларнинг, Беруний, Имом ал-Бухорий, ал-Фарғоний таваллудларининг нишонланиши, тилимизга давлат тили мақомининг берилиши, кадрлар тайёрлашнинг янги дастурига ўтилиши, янги алфавитнинг жорий этилиши, таълим, соғлиқни сақлаш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш соҳаларида замон талаблари асосида иш олиб бориш ва бошқалар бунинг тасдиғидир.

Касбимиздан, диний эътиқодимиздан, ёшимиздан қатъий назар, Ўзбек миллатига мансуб бўлишлик улуғ бир шараф, Яратганнинг улуғ бир неъмати эканлигини ва айни пайтда ушбу ном ҳар биримизга унга лойиқ бўлишлик масъулиятини юклашини унутмайлик. Виждонимизни пок, имонимизни мустаҳкам тутайлик, негаки, Ватанни севмоқ иймондандир. Ушбу файзли кунларда барчангизга шодиёна байрам кайфиятини, оилаларингизга фаровонлик ва хотиржамликни тилайман.

МУХБИР: самимий суҳбатингиз, эзгу тилакларингиз учун ташаккур.

Р. РАҲМОНОВ.

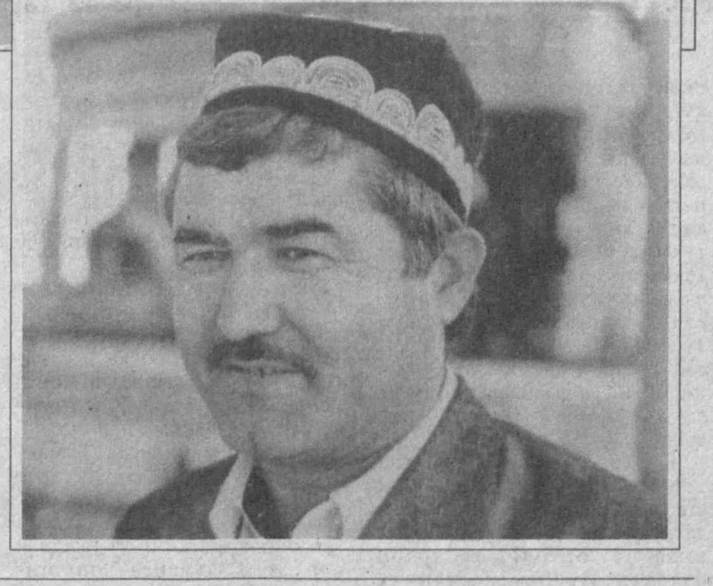

Айни кунларда мамлакатимизнинг қайси туман ва шаҳрида бўлманг, албатта, уларнинг яшариб, янгиланиб, жамол очаётганига гувоҳ бўласиз.

Чуст шаҳрида бунёд этилган маданий-маиший бинолар, ёруғ хиёбон ва кўчалар фикримизнинг далилидир.

Бу ерда яқинда яна бир гўзал ва замонавий бино — шоҳбекат қуриб фойдаланишга топширилди.

Шоҳбекат соатига 200 дан зиёд йўловчига хизмат кўрсатади. Шоҳбекатда йўловчилар овқатланишлари ва бўш вақтларини мароқли ўтказишлари учун барча қулайлик ва шароитлар яратилган.

СУРАТЛАРДА: 27-автокорхона ҳайдовчиси Расулжон Кенжаев йўловчилар хизматига ҳозиру нозир; шоҳбекатнинг умумий кўриниши.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ
олган суратлар.

ТЕЗКОР ИНТЕРВЬЮ

ДАВЛАТИМИЗНИНГ ИНСОНПАРВАРЛИК ОДИМИ

Куни кеча матбуотда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг олти йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди. Бу муҳим актни кўздан кечирган одам унинг ҳар бир бандида бағрикенглик, инсонпарварлик руҳи йўғрилганлигини дил-дилидан ҳис этади. Ана шу муҳим ҳужжатнинг аҳамияти тўғрисида фикр билдиришни Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг биринчи ўринбосари Сафар Назаровдан сўрадик.

— Бағрикенглик, кечиримлилик, дарҳақиқат, ота-боболаримиз — халқимизга хос хусусият, анъанавий фазилатлардир. Айниқса, муқаддас саналган тадбирлар, маъракаларимизда бу фазилатларимиз янада яққолроқ намоён бўлган. Бироқ, айтиш мумкинки, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейинги йилларда ўзлигимизни таниш, миллий қадриятларимизни юксалтириш учун кенг имкониятлар яратилди, амалий ишлар қилинди. Президентимизнинг мазкур Фармони ҳам ана шу жиҳатлари билан ўта аҳамиятлидир. Бундан кўзланган мақсад, жиноят содир этганларга, йўлдан тойганларга яна бир бор ўйлаб кўришга, ўзини ақл-идрок ила ҳис этишга имкон яратиб беришдир. Қолаверса, бу инсоният тарихида умумбашарий салоҳиятдир. Демак, билиб-билмай ёки эҳтиётсизлик туфайли жиноят содир қилганлар ўз қилмишларидан пушаймон бўлиб турган пайтда гуноҳининг, жиноятининг афв этилишини тарбиявий аҳамияти ҳам катта. Боя таъкидланганидек, англаб-англамай жиноятга қўл урган шахс ўтган маълум даврда ўзини тушунади. Ана шундай чоғда унга яна бир енгиллик — ўзини ўнглаб олиш, қолган умрини яхшиликка сарф қилиш учун Президент томонидан тортиқ қилинаяпти.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг олти йиллиги муносабати билан Президентимиз томонидан тақдим этилган амнистияда, аввало, Асосий қонунимизда белгиланган инсонпарварлик ғоялари уйғунлашганини қайта-қайта таъкидлашни истардим.

— Сафар ака, амнистия ҳақидаги Фармоннинг 1-моддаси б, в бандларида 60 ёшдан ошган аёллар ва вояга етмаганлар афв этилиши назарда тутилган. Ушбу ҳолатни қандай тушуниш мумкин?

— Бу ерда асосий эътиборни 60 ёшдаги аёллар ва болаларга қаратилишининг ўзига хос жиҳатлари бор. Бу тоифа шахслар алоҳида ёндошувга муҳтождирлар. Йўлдан адашган, ёши ошиб, сочига оқ тушган аёлнинг панжара ортида ўтириши ҳеч қандай жамиятни, айниқса, бизнинг шарқона, ўзбекона турмуш тарзимизни безамайди. Бизда аёлга, айниқса, кекса аёлга она, момо тимсолида ҳурмат ила қаралиб келинган. Юртбошимиз Фармонларидаги бу алоҳидалик ана шу миллийлигимиз, тарихий руҳиятимиздан келиб чиқади. Ёки ҳатто бошланишида йўлдан адашган ёшлар — вояга, яъни 18 ёшга тўлмаган жиноятчилар хусусида ҳам айтиш лозимки, инсон боласи йўлдан адашиши мумкин. Баъзан жиноят каби қалтис хато ҳам қилади. Албатта, қонун олдида барча баробар. Айбдорми, жавоб бериши керак. Аммо ҳали айтганимиздек, буюк саналар, яхши кунларда давлат ана шундай адашганларга ғамхўрлик қилиши, бошини силаши меҳрибонлик, адолатпарварлик белгисидир. Шояд, йўлдан бир бор тойган ўсмир бундан хулоса чиқариб, ҳаёт йўлини тўғри топишга ўрганса, отасининг кечиримлилиги, меҳршафоати ва яратган имкониятидан баҳрамандликни ижобий баҳолай билса.

Таъкидлаш жоизки, афв этиш ушбу тоифа жиноятчиларнинг барчасига ҳам қўлланилавермайди. Масалан, ёшидан қатъий назар, аёлу ўсмир ўта оғир жиноят, яъни кечириб бўлмас даражадаги ҳаракатни содир этса — жавобгарликни оғирлаштирадиган ҳолатларда икки ёки ундан ортиқ шахсларни, ҳомиладорлиги аниқ кўриниб турган аёлларни, ёш қизларни ва номусга тегиш билан боғлиқ, одам ўлдириш, оғир тан жароҳати етказиш каби ўта оғир, жамият учун ўта хавфли бўлган жиноятлар кечирилмайди. Бу ҳолат Фармоннинг 7-моддасида тўла акс этган.

— Шу ерда таъкидлаганингиз — Фармоннинг 7-моддаси хусусида батафсилроқ тўхталсангиз.

— Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 150-163-моддаларида кўрсатилган жиноятлар тинчлик ва инсониятнинг хавфсизлигига қарши, шунингдек, Ўзбекистон Республикасига қарши жиноятлар туркумига киради. Булар урушни тарғиб қилиш, геноцид, агрессия, ёлланиш, терроризм, миллий, ирқий ёки диний адоват қўзғатиш, давлатга хоинлик қилиш, республикамиз конституциявий тузумига тажовуз қилиш каби жиноятлардир. Кўриниб турибдики, бу оғир жиноятларни содир этганларнинг қилмишини асло кечириб бўлмайди.

Шунингдек, 270-модданинг 2 ва 3- қисмларида, 271-272-273-моддаларда гиёҳвандлик воситалари ёки психотроп моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилишдан иборат жиноятлар кирган. Сир эмаски, буларнинг оғир оқибатларга олиб келаётганлиги жуда қимматга тушаяпти. Элдошларимизнинг ғазабини келтираяпти. Ана шундай ғайритабиий ҳолатларга нисбатан курашни муросасиз кучайтириш лозимлигини ҳисобга олган ҳолда юқоридаги жиноятларни содир этган шахсларга афвнинг қўлланилмаслиги элдошларимиз, юртдошларимиз тинчлигини, осойишталигини, авлодларнинг баркамоллигини таъминлаш эмасми? Тўғриси, бу ҳолниям биз мамлакатимизда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг муҳим принципларидан бири, деб тушунишни истардик.

«Халқ сўзи» мухбири
Қурбон ЭШМАТОВ
суҳбатлашди.

ВИЛОЯТЛАРДА

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ: ИСЛОҲОТЛАР СУСТ БОРМОҚДА

Қашқадарё вилоят ҳокимлигида капитал қурилишда иқтисодий ислоҳотларни ўтказишни мувофиқлаштириш республика комиссиясининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда тегишли вазирлик ва ташкилотлар, вилоятнинг қурилиш, банк, молия, солиқ, коммунал хўжалиги ва давлат мулкини бошқариш идоралари раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишни Бош вазир ўринбосари, макроиқтисодиёт ва статистика вазири Б.Ҳамидов бошқарди.

Таъкидландики, вилоятда капитал қурилиши соҳасида ислоҳотларнинг бориши бугунги кун талабига жавоб бермайди. Қурилиш ташкилотлари бозор шароитида ишлашга етарли даражада мослаша олмаяпти. Тармоқда хусусийлаштириш жараёни суст бормоқда, тўлов ва шартнома интизоми паст. Йиғилишда мавжуд камчиликларни бартараф этиш, бу борадаги ҳукумат қарорларининг тўлиқ бажарилишига эришиш лозимлиги алоҳида қайд этилди.

Йиғилишда Бош вазир ўринбосари А.Исаев, Қашқадарё вилоят ҳокими Ш.Бегматов қатнашди.

А. ТАЙПАТОВ.

ТАРАДДУД ҚАЙ ДАРАЖАДА?

Вазирлар Маҳкамасининг “1999 йил ҳосили учун кузги-қишки агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида белгиланганидек, мамлакатимиз бўйича шудгорлаш ишлари 5 декабрга қадар тугалланилиши керак.

Сурхондарё вилоятида бу муҳим агротехника тадбирини ўз вақтида бажариш учун барча имкониятлар ишга солинмоқда. Ҳозиргача 103 минг гектар майдоннинг 86 минг гектари шудгорлаб бўлинди.

Лекин вилоятнинг бир қатор туманларида иш кўнгилдагидек эмас. Мавжуд техника шудгорлашга тўлиқ жалб этилмаяпти. Жумладан, Шеробод туманида 48 тадан 25 та, Қизириқ туманида 96 тадан 42 та трактор шудгор қиляпти, холос. Ерга органик ва минерал ўғитлар солиш керакли ҳажмда амалга оширилмаяпти. Тўпланган маҳаллий ўғит ҳам етарли эмас. Наҳотки мутасадди раҳбарлар келгуси йил ҳосили ҳақида ҳозирданоқ қайғуриш лозимлигини тушиниб етишмаса?

Ч. ТЎХТАЕВ,
ЎзА мухбири.

АКЦИЯДОРЛАР ЙИҒИЛИШИ

Ихтисослаштирилган акционерлик-тижорат банки «Пахта-банк» акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилиши бўлиб ўтди.

Президентимизнинг 1998 йил 2 октябрдаги “Акциядорлик-тижорат банклари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони ижросига бағишланган ушбу йиғилишда бошқарув раиси Ж. Сайфиддиновнинг ҳисоботи тингланди. Ҳозирги кунда банкнинг жамлама капитали 6628 млн. сўмни ташкил этиб, унинг миқдори, халқаро стандартлар меъёрларига кўра, активлар ва банк мажбуриятларини қоплаш учун етарлидир. Бундан ташқари, 1998 йил 1 ноябрь ҳолатига кўра, банк кредит портфелининг ҳажми 71 млрд. сўмни ташкил этди ёки йил бошидаги кўрсаткичга нисбатан бир ярим баробар ортди. Бугунги кунда «Пахта-банк» 13 давлатнинг 36 банки билан вакиллик муносабатларини ўрнатган. Документар операциялар миқдори ва ҳажми сезиларли даражада кўпайди. Бошқариш амалиётида биринчи маротаба экспорт аккредитивлари билан операциялар ўтказиш бошланди.

Йиғилишда, шунингдек, «Пахта-банк» уставига ўзгартиришлар киритиш, банкнинг ижро этувчи органини ёллашни контракт тизимига ўтказиш, ташқи аудитор, эълон қилинган акциялар миқдорини кўпайтириш тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилиш сўнггида банк бошқарувининг янги таркиби, «Пахта-банк» кенгаши тўғрисидаги Низом тасдиқланди.

Йиғилишда Бош вазир ўринбосари Б. Олимжонов иштирок этди.

Озод РАЖАБОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Олий Мажлис сессияси олдидан

ҲАЁТИЙ ҲУЖЖАТ БЎЛСИН

«Реклама тўғрисида»ги қонун лойиҳасида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида реклама тайёрлаш ва тарқатиш билан боғлиқ масалалар ўз аксини топган. Аммо унда айрим изоҳталаб жойлар ҳам бор.

Жумладан, қачон ва қандай ҳолатда сиёсий реклама қилиш мумкин? Сайлов кампаниялари шароитида тижорат ва ижтимоий рекламалар чекланишига йўл қўйиладими? Сиёсий реклама таннархи ва тижорат, ижтимоий рекламалар таннархини қандай белгилаш мумкин? Лойиҳада ушбу саволларга жавоб бўлиши керак. Қонун лойиҳасининг 5-моддаси «Рекламага бўлган муаллифлик ҳуқуқи» деб номланган. Аммо унинг мазмун моҳияти тўлиқ очиб берилмаган. Таклифимиз ушбу моддада реклама берувчи, реклама тайёрловчи ва тарқатувчи муносабатлари янада ойдинлаштирилса, амалдаги қонун ҳужжатлари бирма-бир келтириб ўтилса ёки ёзиб қўйилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Лойиҳанинг 9-моддаси «Рекламанинг айнияти» деб аталган, буни «Рекламанинг аниқ ажратилган бўлиши» деган тариф билан алмаштиришни таклиф қиламиз. Акс ҳолда лойиҳанинг бошқа моддаларига нисбатан тушунарсиз ҳолат пайдо бўлади. Масалан, 10,11,12,13,18,32-моддаларнинг номлари «айният» сўзидан сўнг қийин тушунилади.

Қонун лойиҳасининг 16-моддаси «ташқи реклама» масалаларига бағишланган. Ушбу моддадаги «Ташқи рекламани жойлаштирганлик учун олинган маблағлар маҳаллий бюджетга тушади», деган банддан сўнг унга аниқлик киритилиб, «реклама тайёрловчи ёки тарқатувчи шахсларнинг моддий манфаатдорлигини белгиловчи таннархлар фақат миллий валютада амалга оширилади», деб кўрсатилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Чунки миллий валютанинг қадрини кўтаришдан барчамиз манфаатдормиз.

Шу моддага «Ушбу маблағлар ижтимоий тасвирий-тарғибот воситалари — кўча, хиёбон, майдон номларини, уй, ҳовли тартиб рақамларни ёзиб қўйиш ва ободонлаштириш ишларига сарфланиши зарур, деб қўшимча киритилса, яхши бўларди. Шу модданинг ташқи рекламани жойлаштириш таъқиқланиши белгиланган бандида болалар боғчаси, мактаб, касалхоналар биноларида ва улар яқинларида ташқи реклама 200 метр масофада умуман таъқиқланиши белгиланса, деган таклифимиз ҳам бор.

Қонун лойиҳасининг 30-моддасига ҳам аниқлик киритилиши лозим. Яъни реклама тарқатувчи ва тайёрловчилар устидан назорат қилувчилар аниқ кўрсатилиши шарт. Акс ҳолда ишлаш қийинлашади.

Умуман олганда, «Реклама тўғрисида»ги қонун лойиҳасини жамиятимиз учун зарур, ҳаётий ҳужжат, деб баҳолаймиз ва уни қўллаб-қувватлаймиз.

Ф. МАҲМАДҚУЛОВ,
республика «Тасвирий ойина» ижодий уюшмасининг Самарқанд вилоят бўлими бошқаруви раиси.

ПАХТА НАВЛАРИНИ ЯНГИЛАШ — ДАВР ТАЛАБИ

БУГУННИНГ ГАПИ

Шу йил 25 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «1999-2000 йилларда пахта навларини яхшилаш ва жойлаштириш дастури тўғрисида»ги Қарори қабул қилинганлиги газетхонларимизга яхши маълум. Бу ҳужжатда уруғчиликни юритиш, пахта навларини жойлаштириш ва янгилаш, касаллик ва зараркунандаларга чидамли янги навлар яратиш, толанинг технологик хоссаларини жаҳон андозаларига мослаш, элита-уруғчилик хўжаликлари ходимларини иқтисодий рағбатлантириш каби қатор масалалар ҳали ўз ечимини топмаганлиги кўрсатиб ўтилди. Шунингдек, қарорда мазкур соҳа тараққиёти йўналишлари аниқ-тиниқ равишда белгилаб берилди.

«Халқ сўзи» таҳририятининг ушбу ҳужжат муҳокамасига бағишлаб ўтказган «Давра суҳбати»ни газетамизнинг 3-саҳифасида ўқийсиз.

МУЛОҲАЗА

ЖУРНАЛИСТНИНГ СУЯНЧИҒИ – ҲАҚИҚАТ

Доимо ўзимга шу саволни бераман: «Кимга суянасан? Йиқилсанг ким турғизади? Тепкилар остида қолиб кетмайсанми? Ортингда ким бор?»

Журналист хато қилмаслиги керак, лекин хатоларни кўриб жим туриши ҳам мумкин эмас. Халқ бор. Одамлар бор. Ҳақиқат ҳеч қачон кўздан панада бўлмайди. Кўриниб туради. Фақат уни айта билиш лозим. Ҳақиқат мана шу дейиш керак. Бошқача бўлиши мумкинмас ахир, дейиш зарур. Бу эса осон эмас-да. Кўриниб турган нарсани, кўнглингда ғалаён қилган гапни айта билмаслик – ўзингни гўлликка, кўрликка солиш билан баробар. Бир марта ҳақиқат юзига терс қарайсан... Кўриб-кўрмасликка оласан... Иккинчи марта шундай қиласан... Бориб-бориб кўникасан – ҳақиқат йўқ дейсан, уни кўриб бўлмайди, – дейсан.

Ва, кўникасан, лоқайд Одамга айланиб қоласан. Бундай хасталикка дучор бўлмаслик учун нима қилиш керак... Ҳақиқатнинг эгилишидан чўчимаслик лозим. Ҳақиқат эгилса бардош бериб, унинг қабатида турмоқ. Фақат шу йўл бор. Янами? Яна халққа суянмоқ. Унга ишонмоқ. Халқ томонда бўлган, доимо Халқнинг орзу-умидлари амалга ошиши учун курашаётган Президентга инонмоқ керак. Ҳақиқатни айтаман, чин сўзни ёзаман, шу Ватанда содир бўлаётган барча ишлар менинг назаримдан четда қолмайди, деган журналист учун бундан бошқа йўл йўқ.

Мен ўзимга йўл топдим – Халққа суянаман... Халқим атрофида тобора жипслашаётган Президентимизга ишонаман. Шу халқ менинг Халқим. Президент менинг Президентим. Ватан эса ҳаммамизники. Бундай дейишимдан мақсад, айрим жойлардаги носоғлом муҳит, нопокликлар, баъзибир мансабдорлар томонидан кечириб бўлмас даражада содир бўлаётган қинғир ишлар, порахўрлик, юлғичлик каби иллатлар илдиз отиб кетганидан воқиф бўлиб турибмиз. Ва, шундай ифлосликларни қаламга олсак ёхуд телекўрсатув тайёрлаб, радиоэшиттириш қилиб эфирга узатишга чоғлансак, албатта турли хил тўсиқларга дуч келамиз. Албатта, қаршилик танқидга учраётган томондан бўлади.

Ҳали мен шу пайтгача таҳлилий мақола ёки телекўрсатувни, маҳаллий раҳбарлар томонидан тўғри баҳолanганини билмайман. Ҳеч ким матбуот менинг хатомни очиқ-ойдин кўрсатибди, ўша журналистнинг отасига раҳмат, деганини эшитмаганман. Бунинг ўрнига ўша танқидга учраган ташкилот раҳбарлари, ҳокимлар ва ҳоказо барча-барча амалдорлар таҳририятлар ёхуд телевидение, радио раҳбариятига қўнғироқ қилиб, ўзини оқ, мухбирни қора қилиб кўрсатишади. Дунёдаги барча бор важ-карсонларни тўкиб солишади. Иложи бўлса-ю «бўйсунмас» ўша мухбирни маъмурий жазога тортишса, ишдан ҳайдашса, матбуот ёки оммавий ахборот воситалари «ўринсиз» танқид учун ўша калондимоғ раҳбардан узр сўраса, раддия берса.

Қизиқ ҳол. Ўз ҳуқуқи ва имтиёзини билмаган кўпчилик шу таҳлит тўраларнинг ҳеч бири судга мурожаат қилишни хаёлига ҳам келтирмайди. Йўқ. Аслида хаёлига келтиришади, бироқ судда ютқазиб қўйишдан, шармандa бўлишдан қўрқадилар. Ахир биз ҳуқуқий демократик давлат қураётган бўлсак, нега қонун олдида ҳаммамиз тенг ҳуқуқли эканлигимизни унутиб қўямиз? Жойлардаги тартибсизликлар, қонунбузарликлар, талон-тарож, ўғирлик ва муттаҳамликнинг авж олишига асосий сабаб шу. Яъни, хақ сўзнинг топталиши, ҳақиқат туғининг тупроққа қоришга бўлган уринишларда деб билмак керак буни. Хато ва камчиликлар ёмон қовуннинг уруғидай кўпайиб кетган жойлар ҳақида ўз вақтида мақола ёзиб, халқни огоҳ этмасликнинг зарарли оқибатини Самарқанд ва Навоий вилоятлардаги аҳвол мисолида ҳам билдик. Шунча ишлар бўлиб ўтибди-ю, матбуотда тош босадиган тайинли мақола берилмапти. Ўша ердаги раҳбарларни тўғри йўлга бошловчи бирорта телекўрсатув, радиоэшиттириш эфирга узатилмапти. Нега? Демакки, матбуот жим турган. Томошабин бўлган. Нима, Самарқанд ёки Навоийдаги камчиликлар хусусида аввалроқ фикр билдиришни ҳамкасбларимиз уддалай олишмадими?

Нега энди Юртбошимизнинг шижоатли хатти-ҳаракати, одил хулосасидан сўнг ҳаммамиз жонланиб қолдик. Ачиқ бўлсаям ҳақиқатни айтайлик – ўша ерда юқори лавозимда ишлаётган казо-казолардан чўчидик. Ваҳимаси босди. Йўқса айтинг, азиз ҳамкасбим! Қайси биримиз Самарқанддаги воқеаларни Юртбошимиз таҳлил қилиб берганича матбуотда ёритдик? Жимлик-а? Ҳеч нарса деёлмаймиз. Чунки, танқидга олинган раҳбарлар нафақат сизни, балки газетангиз раҳбариятини-да, ҳоли-жонига қўйишмасди.

Эски гапни қўзғаш яхшимас. Лекин фикрим қуруқ бўлиб қолмаслиги учун айтай. Бундан икки йил олдин Ўзбекистон телерадиокомпаниясида ишлар эдим. «Миллат» деган видеоканални олиб борардим. Кўрсатувда жойлардаги айрим камчиликларни «юрак ютиб» олиб чиқишга ҳаракат қилдим... Ва ниҳоят ... Ўша даврда Наманган вилоятида иқтисодий ислоҳотларга тўсиқ бўлаётган айрим муаммоларни эфирга олиб чиқиб, бошим балога қолди. Вилоятнинг собиқ ҳокими ЎзТВнинг ўша пайтдаги раҳбариятидан «Миллат» кўрсатуви муаллифи бизни нотўғри танқид қилди, у экранга чиқиб биздан узр сўрасин, телевизорда ишламаслиги керак (?), деб талаб қилади. Қизиқ... Ҳокимнинг ЎзТВ раҳбарияти олдига шундай талаб қўйишга қандай ҳадди сиғди? Бу ҳам етмагандай, Ўзбекистон телерадиокомпаниясининг собиқ раиси номига менинг устимдан 21 та туҳмат хати келиб тушди. Уларни кимсан, туман ҳокимлари, бошқарма бошлиқлари, ташкилот раҳбарлари ёзишган эди. Мактубларнинг барчаси «Миллат» кўрсатуви ижодкорларини ноҳақликда айблар эди. Вилоят ҳокимининг шахсан ўзлари имзо чекиб жўнатган хатга чидаб бўлмас эди. Мазмуни шундай: Камина, муаллифнинг аҳлоқи бузуқ. Унинг Наманганда иккинчи хотини бор. Муаллиф ўша иккинчи хотининикига келиб кўрсатув тайёрлаб кетган. Вилоят тепасида турган раҳбарнинг шу даражада фикрлаши, менга нисбатан туҳмат қилиши юрагимга тиғдай ботди. Бу ҳам етмагандай вилоят телерадиокомпанияси раиси ҳамда вилоят газетаси бош муҳаррири ҳам ўша ердаги раҳбарлар қистови билан менинг устимдан мағзава ағдаришиб, кўрсатувни йўққа чиқаришга уринган ҳолда асоссиз равишда ЎзТВга хат йўллабдилар. Ваҳоланки, кўрсатув тайёрлашдан олдин улар билан учрашиб, ҳамкасб сифатида мавжуд камчиликлар ҳақида суҳбатлашганман. Улар мени маъқуллашган. Ҳатто вилоят телерадиокомпанияси раиси телетасвирга олишим зарур жойларга боришим учун техника ҳам ажратиб берган эди. Раҳбарпарастлик касалига йўлиққан бу таҳлит кимсалар ҳақ сўздан кўра ўз тинчини ўйлаб, ҳақиқатдан кўз юмишни маъқул кўрдилар.

Орадан кўп ўтмади. Президентимиз Наманган вилояти халқ депутатлари кенгашида вилоятдаги нуқсонларни очиқ-ойдин айтдилар. Юртбошимиз кўтарган масалалар «Миллат» кўрсатувида берилган танқидий лавҳаларда ҳам аксини топган эди. Сессияда вилоят ҳокими ишдан олинди. Танқиддан жиззиллаган, менинг устимдан туҳмат хати ёзган айрим ҳокимлар ҳам кўп ўтмай ўз лавозимидан бўшатилди. Мен бу ерда ўзимни кўз-кўзламоқчи эмасман. Бироқ, касбим тақозоси, ўлароқ ҳақиқатни айтиб, турли хил машмашаларни бошдан кечирганимни эсладим, холос.

Сурхондарёда, ота-юртда эдим. Меҳнат таътилимни ўтказаётган эдим. Самарқандда рўй берган аҳволдан телевидение орқали хабардор бўлдим. Йўлбошчимизнинг нақадар изтиробга тўлиб айтган гаплари юрагимни эзғилаб ўтди. Ўз манфаати учун халқни талашдан тап-тортмаган юқори лавозимдаги раҳбарларнинг ниқоби йиртилиб, жирканч башараси миллионлаб кишилар қаршисида намоён бўлди. Элга йўл кўрсатиб, кишиларни ортидан эргаштириш ўрнига қабиҳ ишлар билан машғул бўлган виждонсизларга нисбатан халқимиз нафрат билан боқди. Ва, бундай халқпуруш кимсалар халқнинг қаҳрига йўлиқди. Элнинг кўзига чўп тиқишнинг жазоси шу-да. Мана энди элдан ажраб қолишди улар. Шу хаёллар исканжасида сессияни охиригача, жим қотиб кузатдим.

– Ўғлим, ўтган ой телпонда Самарқандга командировкага бораяпман, дегандинг...

Ёнимда ўтирган отамнинг туйқус берган саволи маънисига тушунмадим.

– Ҳа, нимайди?

– Командировкага борган бўлсанг яхши. Сен журналистсан. Шундай гап-сўзлардан хабардормидинг?

– Ҳимм.

Баъзўр каловландим.

– Хабардор бўлган экансан, мана телевизордаям кўрдинг. Шулар тўғрисида ёздингми?

Отамнинг нимага шаъма қилаётганини англадим. Бўғилиб кетдим. Жойимда ўтиролмай қолдим. Уятдан ичим ловуллаб ёнди. Тайинли жавоб айтиш учун тилим калимага келмади. Айтганим шу бўлди:

– Ҳа, энди... Мен бошқа мавзуда...

Қанийди, тузукроқ гап келса. Қанийди, шу ерда ўзимни ўнглай олсам. Отам аҳволимни сезиб, гапнинг индаллосини айтди:

– Ҳей, ўғлим. Хайрият, эл бахтига шундай Президент бор.

Раҳбарнинг ёмони унинг ёмонлиги учун эмас, балки бизнинг беларволигимиз, менга деса дунёга ўт қўйиб юбормайдими, кўзига ёмон кўриниб нима қилдим, деб ўз тинчимизни ўйлашимиз туфайли тобора авжига минади. Ўзимиз билмаган ҳолда унга имконият яратамиз. У эса бизнинг бўшлигимиз, мўртлигимиздан фойдаланиб соясига салом беришга мажбур қилади. Олдида ликиллаб турсак, сизники маъқул деб турсак, хушомад қилсак, бошимиз ерга теккудай бўлиб таъзим этсак, у ўсмай ким ўсади? Демак, меники тўғри экан, дейди, менга ҳамма нарса мумкин дейди. Хом сут эмган банда-да. Руҳиятида бошқалардан устуворлик туйғуси тантана қилади. Самарқанддаги босар-тусарини билмай қолган ўша акахонларимизни шу аҳволга тушиб қолишида биз журналистларнинг сусткашлигимиз, шунга тегиб нима топдим; мақтаб ёз деяпти, мақтасам мақтабманда, бир мен эмас, бошқалар ҳам мақтаяпти-ку, деган ақида билан иш юритишимиз ҳам сабабчи, десам ҳамкасбларимиз оғринмаслар, деб ўйлайман.

Турмушдаги оддий икир-чикирлар олдида эсанкираб, журналист обрўсини кетказиб, ўз шаънини тупроққа қориштириб, журналист деган номга иснод келтирувчи ҳамкасбларимиз озми? Озмас. Топилади. Айниқса, вилоятларда, туманларда яшовчи журналистлар ичида бундайлар кўп учрайди. Далил керак бўлса айтай. Ҳозир ҳар бир туманнинг ўз газетаси бор. Хўш, туманда чоп этилаётган туман газеталарининг аҳволи қандай? Аянчли. Баъзи жойларда туман газетасининг ўрни умуман сезилмайди. Журналистнинг бор-йўқлиги билинмайди. Газета ойига бир-икки бор (?) чоп этилади. Нусхаси 400-500 дан ошмайди. Маза-матраси йўқ, тутуриқсиз гаплар чоп этилади. Ўз кўзим билан кўрдим. Айрим туманлар газеталаридан ҳам намуналар олиб келиб, таҳририятимиздаги журналистларга кўрсатдим. Шўрчи, Қумқўрғон, Жарқўрғон туманларида чоп этилган газеталарни варақлаб хуноб бўласиз. Ахир, газетаям шу тахлитда босиладими? Журналист деганининг озроқ бўлса-да, кўнглида ғурур топилмаганига, дилида ёниқ сўз аллақачон музлаб бўлганига, тафаккури шу қадар моғорлаб кетганига куюнасан. Бундан кўра газета чиқармаганингиз яхшийди, деган фикр ўтади хаёлдан. Бунинг сабаби нимада? Сабаби – ўша газеталарнинг бош муҳаррирлари туман ҳокими ва бошқа раҳбарлардан ҳайиқади. Туман газетасининг мухбири хўжалик ёки ташкилотдан фелъетон тайёрлаш ўрнига ўша ердан тушадиган тушумни – бир тележка беда, бир тележка силос ёки бир тележка сомонни ўйлайди. Агар у танқидий мақола ёзса, шу нарсалардан мосуво бўлади. Ҳовлисида боғланган сигири, ҳўкизи, қўрасидаги қўй-қўзилари емсиз қолишидан қўрқади. Ана шундай кимсалар журналистман деган номга доғ туширади.

Шу ўринда масаланинг яна бир томонига эътиборни қаратайлик. Бугун Президентимизнинг барча эзгу ниятлари, халқнинг турмуш тарзини яхшилаб, жамиятимизни гуллаб-яшнатиш борасидаги саъй-ҳаракатларини ўз ҳаётимиз, қисматимиз билан боғлаб фаолият кўрсатмоқчи эканмиз, ўз-ўзидан журналист шахси, унинг ҳаёти, оиласи, фарзандлари давлат томонидан моддий-маънавий, ҳуқуқий жиҳатдан янада кучлироқ кафолатланмоғи, ҳимояланмоғи шарт. Матбуот учун ҳамма эшиклар очиқ бўлмоғи лозим. Юртбошимиз таъкидлаганларидек, юқори лавозимли кишилар ўзларини матбуотдан олиб қочмасликлари керак.

Яқинда Йўлбошчимиз мамлакат телерадиокомпанияси раиси билан мулоқотда бўлди. Ушбу суҳбатни матбуотда ўқидик. Президентимиз: **«Одамларнинг эркин фикрини ифода этувчи оммавий ахборот воситалари жамиятда ўзининг мустаҳкам ўрни ва мавқеини эгаллаши даркор...»,** деб уқтирдилар. Мана, бизга кўрсатма. Шижоат сари оқ йўл тиладилар Юртбошимиз. Менинг назаримда ушбу суҳбат кенг жамоатчилик фикрини уйғотадиган сиёсий қўлланма сифатида қаралса яхши бўларди. ТошДУ журналистика факультети талабалари, барча журналистлар матбуотда чоп этилган мазкур суҳбатнинг мазмун-моҳиятидан келиб чиқиб, яна бир карра ўз фаолиятига танқидий кўз билан қараб чиқсалар, фойдадан ҳоли бўлмайди.

Яна бир гап, Президентки республика телерадиокомпанияси раиси билан очиқ-ойдин мулоқотга киришиб, барча саволларга жавоб бераётган экан, дилидагини яширмай халққа ошкор этаётган экан, бундан бошқа раҳбарлар ҳам андоза олишса қандай яхши. Дейлик, қайсидир вилоят ҳокими вилоят миқёсидаги телевидение ёхуд газета раҳбари билан шундай дадил мулоқот ўтказдими? Қайси туман ҳокими маҳаллий нашр бош муҳаррири билан учрашиб газетага интервью берди? Ўша ҳоким журналистга фалон раҳбар қуюшқондан чиқиб кетди, дангиллама уйлар қурди, қўша-қўша машиналар олаяпти, бор, ўшани суратга ол, газетада чоп қил, қилмишини элга кўрсатиб қўй, деб айтаяптими? Майли, менинг яшаш тарзимни ҳам халққа ошкора қил, мен кимдан ортиқ эканман, деб дадил гапира олаяптими? Гапирмайди. Ҳоким билади. Қўл остидаги раҳбарлар қасрмонанд уй солади. Болалар боғчаси эса нураб ётади. Мактаблар эса қишда «қалтираши» тайин. Очиғи, маҳаллий журналист ўша камчиликларни ўз газетасида ёритсин-чи? Бошига маломат тоғи қулайди. Ёзувчидан олиб, ёзувчига, фисқи-фасод тарқатувчига йўйишади. Тазйиқ ўтказишади. Гап оммага тарқалиб кетишидан чўчиган раҳбар ҳеч қачон ўз айбини матбуотга айтмайди. Тўғри, пок, адолатли, элим деб, юртим деб ёниб яшайдиган раҳбарлар кўп. Улар мени маъзур тутсинлар. Халқимизда гап эгасини топади, иллати борнинг оёғи қалтирар, деган нақл бор.

Мен кўнглимга туккан гапларимни халқимизга, ҳамкасбларимга тўкиб солдим. Шу элнинг бахти-саодати, Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши, истиқлолимизнинг барқарор ва бардавом бўлиши йўлида шижоат кўрсатиш даври етди. Қўйингки, бу йўлда жонни фидо қилиш керак бўлган тақдирда ҳам чекинмайлик. Тик турайлик. Олдимизда нурли, саодатли манзиллар бор. Ортимизда келажак авлод – жажжи фарзандларимиз бор. Уларнинг тоза нигоҳлари, бизга ишончи ҳаққи-ҳурмати, мард бўлайлик.

Кўчқор НОРҚОБИЛ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Норин туманидаги «Ҳаққулобод» тикувчилик фабрикаси жамоаси истеъмолчилар талаб-истакларини ўрганган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқаришмоқда. Шунинг учун бўлса керак, фабрика тикувчилари томонидан сотувга чиқарилаётган кийим-кечаклар харидоргир.

СУРАТДА: жамоа ютуғига муносиб ҳисса қўшиб келаётган чевар тикувчи Раҳимахон МАҲМУДОВА.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Франция Саноатчилар уюшмаси темир-бетон ускуналари ишлаб чиқарувчи "Бухоротебекс" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятини олтин медаль билан тақдирлади. Ушбу хушхабарни ҳиссадорлик жамияти раиси Ҳалим Пўлатов шундай изоҳлади:

"БУХОРОТЕБЕКС"НИНГ ОЛТИН МЕДАЛИ

— Корхонамизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга талаб кун сайин ошиб бормоқда. Биргина мисол: мамлакатимиздаги улкан иншоотлардан бири — Қоровулбозор нефтни қайта ишлаш заводи қурилишига қиймати 360 миллион сўмдан зиёд темир-бетон маҳсулотлари етказиб берган эдик. Франциянинг завод қурилишида қатнашган "Текнип" фирмаси мутахассислари маҳсулотларимиз сифатини, пишиқ-пухталигини кўп марта эътироф этган. Ҳозир нафақат вилоятимиз саноат корхоналари, балки республикамизнинг турли бурчакларидан буюртмалар келиб турибди.

Франция саноатчилар уюшмасининг олтин медали ва тегишли сертификати бизнинг жаҳон бозорига чиқишимизга, маҳсулотларимизни хорижда сотишимизга кенг имкониятлар очади.

(ЎзА).

ҲОКИМЛИКЛАР «ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

МУАММО ҲАЛ ЭТИЛДИ

Самарқанд вилоятининг Пастдарғом туманида истиқомат қилувчи фуқаро Раббим Эгамбердиев таҳририятга йўллаган мурожаатида ўқитувчиларга ойлик маош беришда узилишларга йўл қўйилаётганлигини ёзган эди. Мазкур мактуб кўриб чиқиш ва унда кўтарилган масалани ҳал этиш учун туман ҳокимлигига юборилганди.

Яқинда Пастдарғом туман ҳокимлигидан жавоб хати олинди. Туман ҳокими жаноб Ш. Исановнинг таъкидлашича, ҳокимият фуқаро Раббим Эгамбердиевнинг «Халқ сўзи» газетасига қилган мурожаатини атрофлича ўрганиб чиқди. Ихтисослашган акционерлик-тижорат «Пахта банки»нинг Жума бўлимида ҳақиқатдан ҳам 1998 йил август ойининг охирида нақд пул тушуми кам бўлганлиги сабабли мавжуд маблағ фақат нафақахўрларга пенсия тўлови учун берилган. Шу туфайли иш ҳақи беришда узилиш рўй берган. Бу ҳолат сентябрь ойининг бошланиши билан тўғри изга тушди. Ўқитувчиларга тегишли маошлар тарқатилди.

Ҳозирги вақтда Жума «Пахта банки»га янги бошқарувчи тайинланиши муносабати билан вақтинчалик бошқарувчи вазифасини бажарувчилар. Л. Саркисова ҳамда Ш. Саимов ўз вазифаларига ўтказилди. Л. Саркисованинг давлат тилини билмайди дейилиши нотўғри. У ўзбек тилида эркин гаплаша олади. Шуни ҳам айтиш керакки, банк биносида рус тилида илинган буйруқ ва фармойишлар йўқ.

Солиқ хизмати

ҚЎЛБОЛА ВИНО ВА... КАЛИШЛАР

Пуллар ҳар хил бўлганидек, уни топиш йўллари ҳам турлича: кимдир кетмон чопиб пул топса, яна кимдир қора мойга ботиб рўзғор тебратади. Ўзининг ҳалол меҳнати билан пул топиб, яхши яшаётган тадбиркору ишбилармонлар ҳам, ойлик маошга қараб аранг кун кўраётган ишчи-хизматчилар ҳам топилади. Бу — табиий ҳол, албатта. Лекин, пул топишнинг осон йўлларини қидириб, давлат қонунларига хилоф равишда иш тутиб, мўмай даромад илинжида "билиб ўтирибдими" деган хаёл билан ноқонуний ишларга қўл урадиганлар ҳам йўқ эмас, орамизда.

— Ана шундай оқибатини ўйламай, "Давринг келди — сур бегим" қабилада иш тутган "тадбиркор"лар сафига Қиргули туманида яшовчи И. Ҳамдамов, Учкўприк тумани Айритом қишлоғида яшовчи фуқаролар Ш. Қодиров ва В. Қодировларни ҳам қўшиш мумкин, — дейди Фарғона вилоят Давлат солиқ бошқармаси бошлиғи Н. Қорабоев. — Бунга, бошқармамиз ходимлари Қиргули туман ички ишлар бўлими ходимлари билан ҳамкорликда ўтказган тадбирларида амин бўлдик. Қарангки, И. Ҳамдамов ноқонуний равишда ўз уйида спиртли ичимликлар тайёрлаб сотаётганлиги аниқланди. Текширув давомида мазкур хонадондан 0.5 литр сиғимдаги 4603 шиша "Ўзбекистон" ва "Жасорат" қўлбола вино ичимликлари, ҳамда 2320 дона полиэтилен қопқоқ, 6500 дона "Жасорат" ҳамда 227 дона "Ўзбекистон оқ портвейни" ёрлиқлари, 958 дона 0.5 сиғимли бўш шишалар, 40 литр ранг берувчи суюқлик ва бошқа — қўлбола спиртли ичимликлар тайёрлашда ишлатиладиган мосламалар, асбоб-анжомлар топилди.

Ушбу ҳатти-ҳаракати билан И. Ҳамдамов Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 21 майдаги "Алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва уларнинг айланиши устидан давлат монополиясини кучайтириш ҳамда «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида алкоголли ва тамаки маҳсулотларнинг бюджетга тушумини кўпайтириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ва 1998 йил 4 август кунидаги "Алкоголли ва тамаки маҳсулотларини четдан келтириш, ишлаб чиқариш ва сотиш устидан давлат назоратини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорлари талабини бузганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз.

Қўлбола спиртли ичимликлар, уй шароитида тайёрланган тузланган ва консерва маҳсулотлари, ўсимлик ёғлари, хўжалик совунлари, ҳаттоки, қўлбола бензинлар ҳақида ҳам эшитгандирсиз. Лекин қўлбола калишлар ва унинг "ижодкор"лари ҳақидаги ҳангомани эшитмаган бўлсангиз керак. Чунки, "тадбиркор"ликнинг бу тури фарғоналик солиқчилар учун ҳам янгилик эди...

Ўша кунлари олинган тезкор маълумотларга асосан, вилоят Давлат солиқ бошқармаси, Учкўприк тумани ички ишлар бўлими ва Давлат солиқ инспекцияси ходимлари ҳамкорликда туман ҳудудида яшовчи, ноқонуний равишда, яширинча даромад топаётган шахсларни аниқлаш мақсадида махсус тадбир ўтказдилар. Натижада, Айритом қишлоғида яшовчи Ш. Қодиров ҳамда В. Қодировлар ўзлари яшаб турган хонадонларда ноқонуний равишда, ҳеч қаердан рўйхатдан ўтмай калиш ишлаб чиқараётганлиги маълум бўлди. Текшириш давомида Ш. Қодировнинг хонадонида 44 жуфт калиш қолиплари, 34 дона тайёр калишлар, 446 жуфт ярим тайёр (калишнинг устки, орқа қисми ва ҳоказолар) ҳамда калиш ишлаб чиқаришда ишлатиладиган хомашё ва бошқа асбоб-анжомлар борлиги аниқланди.

Ҳозирда, ушбу ҳолатлар бўйича суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Баҳром ОБИДЖОНОВ,
Фарғона вилоят Давлат солиқ бошқармасининг матбуот хизмати бошлиғи.

МАКОН ВА ВАҚТНИ УЙҒУНЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА

Тошкентда "Ўзбекистон Республикаси Почта ва телекоммуникациялар агентлиги ҳамда Американинг "Lucent technologies" компанияси ўртасида симсиз телекоммуникация соҳасида илғор технологияларни жорий этиш, тармоқ олдида турган комплекс вазифаларини амалга ошириш бўйича ҳамкорлик" мавзуида анжуман бўлиб ўтди.

Маълумки, жаҳоннинг алоқа ва технология тизими бозорига дадил қадамлар билан кириб бораётган мамлакатимизда энг замонавий телекоммуникация тармоғи яратиш борасида изчил иш олиб борилмоқда. Американинг "Lucent technologies" компанияси билан ҳамкорлик бу соҳани янада ривожлантириш ва такомиллаштириш имкониятини беради. Бош вазир ўринбосари Л. Аҳметов анжуманни очар, экан, шулар ҳақида гапирди.

«Lucent technologies» компанияси нимага қодир? Унинг бош қароргоҳи Мюррей Хилл (АҚШ) шаҳрида жойлашган бўлиб, 136 минг нафар ходими дунёнинг 90 дан ортиқ мамлакатида фаолият кўрсатмоқда.

«Lucent technologes» Ўзбекистон билан ҳамкорлиги бундан қарийб уч йил аввал бошланган. Ўтган давр, айтиш мумкинки, самарали бўлди. Мамлакатимизда ахборотни қайта ишлаш, операторлик маркази ва Интернет каби соҳаларда қўлга киритилган энг сўнгги ютуқлар асосида муассасалараро алоқа тизими ишга туширилди.

Республика Почта ва телекоммуникациялар агентлиги бош директори А. Жўрабоев анжуманда сўзга чиқиб, агентлик ва компания ўртасида ўзаро ҳамкорлик бўйича шартнома имзоланганини таъкидлади. Шунга кўра, биринчи навбатда қишлоқ жойларида телекоммуникация алоқаси хизмати яхши йўлга қўйилади.

Биз, ўзбекистонликлар билан ҳамкорлик қилаётганимиздан мамнунмиз, — деди «Lucent technologies» ваколатхонаси бош директорининг ўринбосари Ильмар Ишмаметов пировардида. — Режамизнинг кўламию миқёси катта. Техника маркази ташкил этиш, кадрларни ўқитиш ва малакасини ошириш, тадқиқотлар лабораторияси очиш, қўшма корхоналарни ишга тушириш шулар сирасига киради.

Ўз мухбиримиз.

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
1999 йил 5 январь

куни бошланғич синфлар ўқувчилари учун қишки кийимлар (куртка, этик, бош кийим, қўлқоп) танловини ўтказади.

Танловда Енгил саноат, «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув», қўшма корхоналар, чет эл фирмалари ва бошқа ташкилотлар ўз маҳсулот намуналари (1 нусхадан) билан қатнашишлари мумкин. Танловда саралаб олинган маҳсулотларга харид қилиш учун шартномалар тузилади.

Танловда иштирок этиш учун маҳсулот намуналари эълон қилинган кундан бошлаб 30 кун муддат ичида қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинсин: 68-75-46, 68-85-42, 67-57-85.

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
1999 йил 6 январь

куни биринчи синф ўқувчиларини таъминлаш учун ўқув қуроллари (папка, дафтар, ручка, ўчирғич, қора ва рангли қалам, пластилин, бўёқ ёки фломастер, расм дафтари, рангли қоғоз жамламаси, қаламдон, елим) танловини ўтказади.

Танловда Енгил саноат, «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув», қўшма корхоналар, чет эл фирмалари ва бошқа ташкилотлар ўз маҳсулот намуналари (1 нусхадан) билан қатнашишлари мумкин. Танловда саралаб олинган маҳсулотларга харид қилиш учун шартномалар тузилади.

Танловда иштирок этиш учун маҳсулот намуналари эълон қилинган кундан бошлаб 30 кун муддат ичида қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинсин: 68-75-46, 68-85-42, 67-57-85.

®/1208

ПАХТА НАВЛАРИНИ ЯНГИЛАШ — ДАВР ТАЛАБИ

А. УСМОНОВ: — Вазирлар Маҳкамасининг ушбу қарорида таъкидланган муаммоларни ҳал этиш учун нима ишлар қилиш керак? Нега шундай қарор қабул қилишнинг зарурати туғилди? Биз бугунги «Давра суҳбати»мизда ана шу саволларга жавоб топишимиз, умуман, мулоқотимиз оддий деҳқонлардан тортиб, раҳбарлару мутахассисларгача — барчани ўйлашга мажбур қилиши лозим.

Фақат шугина эмас. Қарорнинг ижросини таъминлаш учун қандай тадбирларни рўёбга чиқариш зарур? Бу йил республикамизнинг аксарият вилоятлари, туман ва хўжаликларида пахта тайёрлаш йиллик режаси бажарилмаганининг сабаби нимада? Бу муаммоларнинг ечимини ҳам топишимиз даркор.

Тўғри, пахтачилик муаммолари ҳақида "Халқ сўзи" газетаси саҳифаларида бир нечта таҳлилий мақолалар эълон қилинди. "Тола керакми ёки тонна?" мақоласи — шулардан бири. Бироқ бунга жавобан на бир мутасадди раҳбар ва на илмий-текшириш институти олими фикр билдирди. Гўё қумга сингган сувдек, улар сукут сақладилар.

Газетада, шунингдек, уруғчилик муаммоси ҳақида ҳам анча-мунча чиқишлар уюштирилди. Масалан, академик Остон Жалилов мақоласини олиб кўрайлик. Тағин жим-житлик. Бизни ўйлантирадиган томони, Президентимиз республика миқёсидаги йиғилишларда, вилоятларнинг сессияларида уруғчилик хусусида ҳамиша куйиниб гапирадилар. Аммо олимлару мутахассисларимиздан биронбир садо чиқмаяпти.

Инкор этмаймиз, бир-икки нафар олимларимиз чиқишлар қилишди. Лекин улар ҳам ўз кашфиётларини мақташ, тўғрироғи, ҳимоя этиш билан чекландилар. Ваҳоланки, жойларда пахта уруғчилиги масаласи оғир аҳволда. Агротехника талабларига амал қилиш ҳам қониқарли эмас. Ачинарлиси, селекция ва уруғчилик соҳасида ҳам таниш-билишчилик, ошна-оғайнигарчилик иллатлари мавжуд.

Шу боис, пахтачилик илмининг йирик мутахассислари сифатида сизларнинг ҳукумат қарорини мукаммал бажариш, уруғчиликни яхшилаш борасидаги фикр-мулоҳазаларингизни билмоқчи эдик.

Ш. ЖАББОРОВ: — Ҳозир пахта навларимиз эртапишар эмаслиги бор гап. Турли минтақаларнинг табиий-иқлим шароитларига мос келмаслиги ҳам сир эмас. Энг муҳими, тола технологик хоссалари жиҳатидан жаҳон стандартларига жавоб бермайди. Деҳқонлар билан суҳбатлашсак, «Аввалги бир этак пахта билан ҳозиргисининг вазнида кескин фарқ бор. Ҳозиргиси тош босмайди», деб айтишади. Чиндан ҳам илгари пахтанинг асосий қисми биринчи сортга топшириларди. Бугун-чи? Энг ачинарлиси, дастлабки теримдаёқ олий сорт у ёқда турсин, ҳатто биринчи сортга ҳам қабул қилинмаяпти. Хўш, нима учун шундай аянчли аҳвол юзага келди. Ренат ака, шу ҳақда сўзлаб берсангиз.

Р. НАЗАРОВ: — Республикамизда пахта уруғчилиги соҳасини тубдан ўзгартириш зарурати пишиб етилганди. Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилингани айни муддао бўлди. Мазкур қарорда соҳадаги, яъни ишлаб чиқаришдан бошлаб илмий муассасаларда мавжуд бўлган ҳамма камчиликлар кўрсатилган.

Очиқ айтиш керакки, шу пайтга қадар амалда пахта топшириш графиги қўлланиб келинди. Бундай шароитда уруғчилик ҳақида гап бўлиши мумкинми? Уруғчиликни яхшилаш учун, аввало, ихтисослашган заводлар бўлиши керак. Бизда эса улар ҳозирча йўқ. Шу боис, уруғлик пахтага ҳам, товар пахтага ҳам бир хил муносабат ҳукмрон. Натижада, уруғлар аралашиб кетган. Қолаверса, жойларда дорилаш цехлари қурилмаган. Айрим пахта навлари эса талаб даражасида эмас. Масалан, «Қирғиз-3» нави кам тола берса, «Фарғона-3» микронейр бўйича жаҳон андозасига жавоб бермайди. Шу сабабли бу нав 2001 йилдан бошлаб истеъмолдан чиқарилади. Унинг ўрнини «Хоразм-126», «Оқдарё-6», «Омад», «Оққўрғон-2» сингари навлар эгаллайди.

Шу пайтга қадар отахон нав ҳисобланган «Ф-108» ҳам истиқболсиз бўлиб қолди. Бу навнинг ўттиз йилдан кўпроқ вақт давомида ўз мавқеини сақлаб келаётганига тўхталсак, у ҳар қандай иқлим шароитига тез мослаша олади. Натижада айни шу нав айрим йилларда 1,5 миллион гектар майдонга экилди.

«Қизил Равот» ҳам келгуси йилдан бошлаб экишдан олиб ташланади. Унинг ўрнига «С-47-27», «Тошкент-6», «Юлдуз», «Наманган-77», «Н-65-32» навлари уруғи қадалади.

Бир неча йил муқаддам бир тележка пахта 2,5-2,7 тонна тош босарди. Нега энди бугун шунча ҳосил 2 тоннани ташкил этаяпти? Гап шундаки, тола кўп бўлса, чигит майда ва енгил бўлади. Шуни ҳисобга олиб, толага қараб ҳақ тўлашни жорий этиш лозим. Агар шундай қилинса, ҳар бир хўжалик раҳбари кўп тола берадиган навларни экишга қизиқади, толага муносабат кескин тарзда ўзгаради. Чунки бундай ҳолатда моддий манфаатдорлик бўлади-да.

Ш. ЖАББОРОВ: — Турсунали ака, сиз раҳбарлик қилаётган Тошкент вилояти Пискент туманидаги Ҳаким полвон Қодиров номли жамоа илғор хўжаликлар сирасига киради. Ишлаб чиқариш вакили сифатида бу ерда ўтирган мутахассислар, олимларга саволларингиз, эътирозларингиз, балки таклифларингиз бордир?

Т. ҲАЙДАРОВ: — Менимча, пахта уруғчилиги ҳақида аввалроқ ўйлашимиз керак эди. Негаки, бизда уруғлик навлар кўп. Натижада нима бўлаяпти? Улар бир-бирига аралашиб кетмоқда. Масалан, бу йил «Фарғона-3» навини экдик. У ҳам тоза эмас — ичида «Наманган-77» ҳам, «С-65-72» ҳам бор. Уруғчиликни яхши йўлга қўйиш учун махсус хўжаликлар ташкил этиш ва назоратни кучайтириш керак. Шунда уруғлик пахтанинг чигити товар пахтанинг чигитига аралашиб кетмайди.

Бундан ташқари, уруғлик етиштирувчи деҳқонлар рағбатлантирилмас экан, ишда ўзгариш ясаш мушкул. Дейлик, бир килограмм пахта учун беш сўм ҳақ тўланишини теримчи яхши билади. Агар уруғлик пахтага кўпроқ ҳақ тўланса, у бунинг моҳиятини англайди, пахтани саралаб теради. Пахта тозалаш заводлари ишини ҳам қайтадан кўриб чиқиш лозим. Бугунги кунда пахта тозами, нотозами — бу қайта ишловчиларни қизиқтирмайди. Натижада, юқорида айтганимдек, навлар аралашиб кетаётир.

Х. ШИРИНОВ: — Одатда бир туманга экиш учун икки ёки учта нав тавсия этилади. Шароитингизга қараб, эркин ҳолда улардан бирини танлаб олишингиз керак. Бу ерда ҳурматли олимимиз Ренат Саидович сертолали пахта етиштиришга эътибор қаратди. Ҳақиқатан ҳам бизда бу масала ечимини топмаган. Энди бу ишга қаттиқ киришилмаса бўлмайди. Тола билан ҳисоб-китоб қилишни йўлга қўйиш зарур. Шундай қилингандагина толага муносабат ўзгаради.

Ҳозир баъзи хўжаликлар пахтани 4-5 -сортларга топшираяпти. 1-2 -сортларга топширилган пахтанинг фойдаси 5-сортга қабул қилинган пахтанинг зарарини қоплашга сарф бўлади. Натижада меҳнат қилган кишиларнинг ҳам, хўжаликларнинг ҳам киссаси қуруқ қолаверади.

Толанинг кўп чиқиши, сифатнинг яхшиланиши ғўза агротехникасига қай даражада риоя этилишига боғлиқ. Масалан, ўтган йили туманимиз хўжаликларида ерга бир килограмм ҳам калий солинмади. Чунки бундай ўғитнинг таги йўқ. Агар ғўза калий билан озиқлантирилса, аввало, чигитнинг толаси ортади, қолаверса, унинг мойлилик даражаси кўпаяди.

Яна бир омилга эътибор қаратиш лозим. Бизда бўз тупроқли, ботқоқ тупроқли ерлар мавжуд. Ботқоқ тупроқ бўз тупроққа нисбатан кўп ўғит талаб қилади. Ҳосили ҳам енгил бўлади. Шу боис, шудгорлаш олдидан гектарига 120-150 килограммдан фосфор солиниши зарур. Бу келгуси йил ҳосилига ишончли замин ҳисобланади. Бироқ хўжаликларнинг иқтисодий аҳволи ўғит сотиб олишга имкон бермаяпти.

Р. НАЗАРОВ: — Тўғри айтдингиз, Хушвақт ака. Кузги шудгор олдидан ерга солинган ўғитнинг самараси юқори бўлади. Шу боис, имкони борича ерни кузда ўғитлаш лозим. Сабаби — бунда у 30 см. чуқурликка тушади, вегетация даврида ғўзанинг илдизига кучли таъсир қилади. Ёзда эса ўғит бор-йўғи 15 см. чуқурликка тушишини унутмайлик.

Нав кўп бўлса, уруғ бузилиши ҳисобга олиниб, бир туманда иккитадан ортиқ нав экилмаслиги керак. Сабаби — бизда уруғлик чигитни қайта ишлашга мослаштирилган заводлар бўлмагани боис, юқорида айтилганидек, уруғлар аралашиб кетади. Масалан, республикамиз бўйича энг тоза уруғ «Бухоро-6» ҳисобланади. Бухоро вилоятининг деярли 90 фоиз майдонига ана шу нав экилади. Шу туфайли у бошқа навлар билан аралашиб кетмаган. Шундай тоза уруғ Хоразмда ҳам мавжуд.

Х. ШИРИНОВ: — Менимча, ҳар бир туманда уруғчиликка ихтисослашган элита хўжаликлари бўлиши керак. Уларга бошқаларга нисбатан ҳосилдорлик режасини камроқ белгилаш зарур. Шунга қараб эса, ҳисоб-китоб қилиш йўлга қўйилади. Агар уруғ тоза бўлса, чигит бир текис униб чиқади. У аралаш бўлса, табиийки, ғўзанинг нотекис ўсишига сабаб бўлади.

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Давлат буюртмаси, тўқимачилик комбинатларининг эҳтиёжи ва ташқи бозордан келиб чиқиб, нав танланади. Ҳозир республикамизда валюта тушумининг 65 фоизи пахтанинг ҳиссасига тўғри келади. Демак, қанақа нав экилиши шу асосда белгиланади. Пахта нави уч хил тоифага: эртапишар, ўртапишар ва кечпишарга бўлиниши маълум. Минтақаларнинг иқлими, тупроқ шароитига қараб, вилоятларга буюртма берилади.

Ш. ЖАББОРОВ: — Олимлар меҳнатини игна билан қудуқ қазишга менгзашади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Аваз ака, нафсиламбирини айтганда, мазкур қарор сизларнинг институтингиз учун катта воқеа бўлиши керак. Сизга икки саволим бор: 1) Қарордан қандай сабоқ олинди? 2) Деҳқонларга нима гапингиз бор?

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Сўнгги йилларда республикамизда пахта ҳосилдорлиги анча пасайиб кетди. Бунинг сабаби нимада?

Тан олишимиз керак, бизда жаҳон стандартларига жавоб берадиган навлар мавжуд. Бироқ, парвариш даври, яъни ғўза агротехникаси, деган гап ҳам бор. Хўш, ғўза агротехникаси ўз муддатида бажарилаяптими, ўғитлар ўз вақтида берилаяптими? Шудгорлаш олдидан ерга калий, фосфор, азот ўғитлари солинаяптими? Уруғ бегона ўтларга қарши гербицидлар билан қўшиб экилаяптими? Хўжаликларга ўша ўғитларни вақтида етказишга кафолат берадиган бирор ташкилот борми?

Энди техникани олиб кўрайлик. Хўжаликларда ҳозир икки-учтадан «Олтой» бор, бошқа техника воситалари йўқ. Техника таъминоти йўлга қўйилмаса ёхуд кимёвий дорилар хўжаликларга ўз вақтида етказиб берилмаса, агротехника тадбирлари тавсия этилган муддатларда бажарилмаса, албатта, кўсакнинг чўғи камаяди-да. Ҳисоб-китобларга кўра кейинги уч йил ичида бу оғирлик икки баравар озайган. Асосий сабаб, яна такрор айтаман, агротехника тадбирларининг вақтида ўтказилмаслигида. Оддий мисол. Яганалашга баъзи вилоятларда умуман риоя қилинмайди. Бунда нима бўлади? Бир туп ғўза ўрнига бир неча туп ғўза озиқланади. Оқибатда кўсак майда, ҳосил эса кам бўлади.

Шу билан бирга, ерни шудгорлаш, экишга тайёрлаш, пушта олиш, ўғитлаш, гербицид сепиш, ғўзани суғориш, яганалаш — барисининг ўз меъёри бор. Бу ҳам амалда бузилаяпти.

Мен Турсунбой акага савол бермоқчиман. Хўжалигингиз уруғчилик хўжалиги экан, иқтисодингиз бошқалардан фарқ қиладими? Етиштирилган маҳсулотингизга бошқалардан кўпроқ ҳақ оласизми? Қарорда уруғчилик-элита хўжаликларига 10 фоиз ошиқ ҳақ берилсин, дейилган. Бу — жуда муҳим. Умуман, қарор ижросини таъминлаш ишига туман, вилоят раҳбарлари қатори биз ҳам бош-қош бўлишимиз керак. Айниқса, агротехника тадбирларини вақтида бажарилишига эришишимиз лозим. Шу мақсадда жойларда бригадирдан тортиб, ўрта бўғин мутахассисларигача — ҳаммани агротехника тадбирларини ўтказиш бўйича ўқувлар ташкил этиш керак.

Ш. ЖАББОРОВ: — Аваз ака, сизлар Исроилга бориб тажриба ўрганиб келибсизлар. Айтинг-чи, Исроилдаги деҳқончилик юритишнинг қайси жиҳатларини ўзимизга олишимиз мумкин?

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Исроилда ҳар йили октябрь ойи охирида ер шудгор қилиниб, бирваракайига пушта олинади. Сўнгра икки марта сув берилиб, ер етилгач, борона қилинади. Шу усулда бегона ўтларнинг бир қисми куздаёқ йўқотилади. Эрта баҳорда эса ерга яна сув таралади, тағин борона орқали бегона ўтларга қирон келтирилади.

Яна бир гап. Исроилда экинни экишдан олдин ерга гербицид солинади. Шундан кейин, албатта, бегона ўт деган нарсанинг ўзи қолмайди. Бу — ўзимизда ўзлаштиришимиз мумкин бўлган тажрибанинг бири. Чунки мазкур мамлакатда ана шу технология шарофати туфайли гектар ҳисобига 50-60 центнер ҳосил олинмоқда. Агар биз ушбу технологияни олиб келиб, бир миллион гектар майдонда синаб кўрсак, ҳосилдорликни камида 20 центнерга кўтаришимиз мумкин.

Энди уруғлик ҳақида. Исроилда бир гектар ерга 10-14 килограмм уруғ сарфланади. Уруғнинг оғирлиги ҳам, шакли ҳам бир хил. Мингтаси — 138 грамм. Бизда бу кўрсаткич 100 грамм атрофида.

Пахтани қандай ерга эксак, кўкараверади. Бироқ, ер шундайки, унга нима берсангиз, шунга яраша ҳосил оласиз. Шу боис, биз июнь ойи бошигача эртапишар навларга ўғит беришни тугатайлик. Кечпишарларини эса июнь охиригача ўғитлаш керак. Бу йил Қорақалпоғистонда 15 августгача ғўзага ўғит солинди. Бу усулда мўлжалдаги ҳосилни етиштириб бўладими?

Ўқув ташкил этиш керак, деганимнинг боиси шунда. Ғўза агротехникасини ўтказишни бригадирдан тортиб, раҳбарларгача — ҳамманинг онгига сингдириш керак.

А. ҚЎШАЛИЕВ: — Мен, аввало, Вазирлар Маҳкамасининг қарори ўта муҳим, ўз вақтида қабул қилинган ҳужжат, деб ҳисоблайман. Унда ғўза навларини янгилаш ва уларни оқилона жойлаштириш, пахта етиштириш, нав технологияси, уруғлик пахтани қайта ишлаш, умуман, уруғчилик тизимини такомиллаштириш, селекциячи олимлар, уруғчилик мутахассислари меҳнатини рағбатлантиришда шу пайтгача йўл қўйилган ва йўл қўйилаётган камчиликлар кўрсатиб ўтилди. Шуниси қувонарлики, селекция, уруғчилик ишларини, навларни оқилона жойлаштириш, юқори сифатли тола берадиган, тезпишар навларни яратиш соҳасидаги юмушларни ҳар томонлама такомиллаштириш ва жадаллаштириш — давлатнинг устувор вазифаси, деб белгиланди. Пахта етиштиришда илмий асосланган технологияга қатъий риоя қилиниши учун шахсий жавобгарлик кучайтирилди. Мулкчилик шаклларидан, идоравий бўйсунишдан қатъий назар, илмий муассасалар, уруғчилик хўжаликлари, пахтани қайта ишлаш корхоналари фаолиятини мувофиқлаштириш кўзда тутилди.

Қарорда, шунингдек, элита-уруғчилик хўжаликлари, илмий- текшириш муассасалари ва уларнинг экспериментал базалари фаолиятининг асосий кўрсаткичи қилиб, юқори сифатли чигит етиштириш ҳажмлари этиб белгиландики, бу яратилган нав, тайёрланаётган уруғлик сифати учун ҳамма субъектлар жавобгарлигини оширишга имкон беради. Нав яратувчи муассасаларни, чигит етиштирувчи хўжаликларни рағбатлантириш мақсадида тайёрланаётган юқори сифатли уруғлик чигит учун устама ҳақ белгиланиши эса, нав оригинаторлари ва элита хўжаликларининг техника базасини мустаҳкамлашга, илмий изланишларни чуқурлаштиришга кенг йўл очади.

Бу ҳужжатда пахта етиштиришда чет эл технологиясига эътибор қаратиш, хорижий навларни кенг миқёсда синаб кўриш, хорижликларнинг имкониятларини ўрганиш каби масалалар ҳам қайд этилган. Ватанимиз селекциясининг патентлар билан ҳимояланган навлар оригинатори — илмий муассасаларга ушбу навлардан хорижий мамлакатларда фойдаланиш бўйича чет эллик ҳамкорлар билан лицензия шартномалари тузишга рухсат берилган. Булар, шубҳасиз, уларнинг молиявий аҳволини яхшилашга имкон яратади.

Бир сўз билан айтганда, қарорда Ватанимизда пахтачилик соҳасини ривожлантириш мақсадида ҳамма субъектлар олдига аниқ вазифалар қўйилган. Бу вазифаларни бажариш учун ҳар бир муассаса, корхона, агросаноат мажмуи, хўжалик раҳбари ўз жавобгарлигини чуқур ҳис этмоғи зарур. Пахтачиликни ривожлантириш, жаҳон бозорига юқори сифатли тола етказиб бериш — республика валюта тушумининг асоси эканлигини ҳеч биримиз унутмаслигимиз керак.

Тўқ чигитни тишласангиз, қарсиллайди, мағзи тўқ бўлади. Ҳозир-чи, чигитни тишласангиз, эзилади, чунки унинг мағзи йўқ. Аввал чигитдан 17,5 фоиз мой олинса, ҳозир 13-13,5 фоиз олинаяпти. Баъзи чигитларда мойнинг ўзи йўқ.

Яна бир масала — тола ҳақида. Суҳбат асносида бу муаммо кўп марта тилга олинди. Мен ҳам ўз фикрларимни билдирмоқчиман. Чет элларда толанинг майинлиги, пишиқлигига эътибор берилади. «Фарғона-3» нави шундай хусусиятларга эга. Кейинги пайтларда нима учун кўпчилик унга ҳавас қилаётганининг боиси шунда. Аммо тола чиқиши пастроқ — 34 фоиз. Исроилда ҳам шунча фоиз тола олинади. Демак, тола бўйича биз жуда орқада қолиб кетганимиз йўқ. «Юлдуз», «Наманган-77», «С-65-32» эса 38-39 фоиз тола беради.

Бироқ бошқа муаммо бор. Ҳақ тўлашга келганда «Фарғона-3»гаям, «Наманган-77»га ҳам, «Юлдуз»га ҳам тоннасига бир хил нарх - 30 минг сўм белгиланган. Толага қараб ҳақ берилиши керак.

Нав хусусида ҳам икки оғиз сўз. Одатда яратилган нав Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига берилади. У буни элита хўжалигига топширади. «Элита»чилар бориб навнинг тақдири билан қизиқмайди. Чунки уларни қизиқтирадиган иқтисодий манфаатдорлик йўқ. Дейлик, бир хўжалик ўтган йили бошқа навни экkан. Ана шу нав бўйича уруғлик тайёрлайсан, дейди. Қизиқадиган раҳбар ёки мутахассис бўлса, институтга келиб унинг моҳиятини суриштиради, бўлмаса йўқ. Ўша қизиқадиган одам навни экиб, заводга топширади. Завод ундан учта уруғлик нав оладими, тўрттами, товар пахта оладими, бир режимда ишлайверади. Бу одамни заводга тортадиган ҳеч қандай иқтисодий манфаат йўқ. Завод уруғни тайёрлайди-да, хўжаликларга сотади. Қарорнинг аҳамияти шундаки, пахта етиштирувчи, нав яратувчи, қайта ишловчини бир-бирига иқтисодий боғлаб турадиган занжир бор. Устама ҳақда нав яратувчиниям, оригинаторниям, хўжаликниям ҳақи турибди.

Баъзилар нав 20-30 йилда эскириб кетади, дейишади. Бу фикрга қўшилиш қийин. Айтиш керакки, ҳозирги ҳар бир навнинг қонида ёввойи, ярим ёввойи пахтанинг қони мавжуд. Ёввойи пахта майин, аммо толаси кам бўлади. Бироқ ҳар хил касалликка, сувсизликка, иқлимга чидамли. Шу боис, у бошқа нав билан чатиштирилади. Элита хўжаликларида энг зўр мутахассис ҳам ана шу чатиштирилган навнинг хусусиятини тўла билмагани боис, ундаги ёввойилик хусусиятлари ривожланиб бораверади. Шунинг учун элита хўжалигида нав муаллифининг ўзи ҳам ишлаши керак.

Бизда ҳозирги кунда 50 фоиз ер майдони шўрланган. Айниқса, Жиззах ва Сирдарёда шўрланган ерлар кўп. Шу боис деҳқонлар «Чигитни шўр куйдириб юборади» деб, гектарига 80-100 килограмм чигит қадайди. Агар 80 фоиз чигитни шўр куйдирса, 20 фоиз ниҳол қолади, 20 фоизини куйдирса, об-ҳаво яхши келса, 80 фоизи кўкаради. У ерда ягана қилишнинг имкони йўқ. Сабаби — ишчи кучи оз. Етарли ҳарорат, ўғит олмагач, ғўза нимжон ўсади, кўсак кичик бўлади.

Биз шўрга, қурғоқчиликка, турли касалликларга чидамли, очилиш суръати юқори навлар устида ишлашимиз керак. Ҳозиргача бизда навлар кам. АҚШда 64 та нав мавжуд. Буни улар кам дейишади. Биз эса бор-йўғи 17 та навга эгамиз. Аслида шунинг ўзи ҳам кўп. Нега? Чунки республикамизда заводлар, айниқса, минизаводлар, уруғчиликка ихтисослаштирилган хўжаликлар кам. Битта заводга бир хил нав кириб бориши керак. Бўлмаса навлар аралашиб кетади.

Ш. ЖАББОРОВ: — Қарорда элита хўжаликларида плёнка остига уруғлик чигит экиш таъқиқлансин, дейилган. Буни изоҳлаб берсангиз.

А. ҚЎШАЛИЕВ: — Плёнка остига экилган бодринг, помидор билан табиий шароитдаги бодринг ва помидорни танаввул қилиб кўргандмисиз? Плёнка остига экиш — маълум маънода унга сунъий шароит яратиб бериш дегани. Бунда чигит ўзининг табиий хусусиятларини йўқотади, кўсак майда бўлади.

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Ҳукумат қарорида иқлим шароитига мос навлар яратиш масаласи ҳам қўйилганки, бу кўпроқ бизга тааллуқлидир. Айтиш мумкинки, бу борада бизнинг имкониятимиз етарли — ўн бир вилоятда филиалларимиз бор. Ана шу вилоятларда элита уруғчилиги хўжаликларимиз ҳам мавжуд.

Бу ерда агротехника ҳақида гап борди. Хўш, агротехника қоидаларини ким ишлаб беради? Бизнинг пахтачилик институтимиз технологик институт ҳисобланади. Филиалларимиз кичик-кичик далаларга эга. Нав келиши билан унинг паспорти ишлаб чиқилади, тажриба участкасига кўчирилади. Сўнгра хўжаликларга етказиб берилади. Агротехника талабларига ҳамма жойда қатъий риоя этилиши лозим. Бўлмаса, кейинги қилган тоат-ибодатларингиз бир пул бўлади. Сувни ёки ўғитни, культивацияни икки-уч кун кечиктиринг-чи, қанча ҳосил йўқотасиз? Мана, ҳозир шудгорлаш ҳам кечикиб кетаяпти. Қарорда шундай дейилган: «Вилоятлар, туманлар ва хўжаликларнинг кўплаб раҳбарларининг, агросаноат комплекси мансабдор шахсларининг ўз масъулиятсизлигини, ишни ташкил этишдаги уқувсизлигини, агротехникани қўпол равишда бузишларни ноқулай об-ҳаво шароитларига ағдариш каби кенг ёйилган амалиёти қоралансин». Бу — айни кўнгилдаги гап.

Х. ШИРИНОВ: — Боя пахтанинг эртапишар, ўртапишар, кечпишар навлари ҳақида гап кетди. Гербицид хусусида ҳам гапирилди. Шу вақтга қадар чигитни гербицид билан экканмиз. Аммо сўнгги уч йилда бунга риоя қилинмаяпти — гербицид йўқ. Натижада ғўзадан аввал шўра униб чиқаяпти. Уни юлиб ташлаш катта куч талаб этади. Муҳими, шўрадан тозалаш асносида ғўза ниҳолларига путур етади. 90 минг туп ниҳол бўлса, 50 минг тупи қолади. Шунинг учун ҳамма далага гербицид солиниши керак. Бу бўлмаса, пахтачилигимиз ривожи жуда қийин кечади.

Туманимиздаги Ҳаким полвон Қодиров номли жамоа хўжалиги ерлари энг кўп ўт босадиган хўжалик эди. Бу йил 6 та ПГС — дори пуркаш мосламаси бошқа туманлардан олиб келиниб, ерга гербицид солинди. Ўт чиқмади. Хўжаликда пахта тайёрлаш режаси ҳам бажарилди. Айтмоқчиманки, ҳар бир хўжаликда ПГС бўлиши керак, чигитни эса гербицид билан экиш лозим.

Ғўзани бегона ўтдан тозалаш учун қанча куч, қанча харажат кетади? Тўрт-беш марта кўп харажат сарфланади. Оқибатда, ғўза қалинлигига путур етади — етарли ҳосилни ололмайсиз. Бир гектар ерга эса бор-йўғи 1 кг. гербицид керак. Фарқни ўзингиз ҳисоблаб олаверинг.

Ўғит масаласи кўтарилди. Ғўзага аввал карбомид, сўнгра селитра бериш керак. Ҳаммасининг берилиш муддати бор. Заводга бориб, ўғит оламиз десак, карбомид йўқ, дейишади. Ўрнига селитра беришади. Натижада ҳосилнинг етилиши кечикиб, кутилган натижага эриша олмаяпмиз.

Р. НАЗАРОВ: — Бир нарсага аҳамият берайлик. Бир нав, айтайлик, Хоразмда яхши натижа берган бўлса-да, у бошқа вилоятга мос келмайди. Бу йил Жиззахда шу ҳол юз берди. Ўзини оқламаган навлардан тезроқ воз кечайлик.

Ш. ЖАББОРОВ: — Ҳар бирингиз, мазкур қарордан келиб чиққан ҳолда, мен 1999 йилда шундай иш тутаман, дея ўзингиз белгилаган аниқ режангизни айта оласизми?

Р. НАЗАРОВ: — Навларни жойлаштириш, ғўза агротехникасини амалга ошириш йўлида бутун кучимни сарфлайман. Қайси навга қандай шароит яратиш кераклигидан қатъий назар, унга қатъий амал қиламан.

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Қарор қоғозда қолиб кетмаслиги керак. Бу — биринчиси. Иккинчидан, мўл пахта етиштириш учун туманларда, хўжаликларда ғўза агротехникасини ўз муддатида ўтказиш учун шароит яратилиши лозим. Бу масалаларда муайян тавсиялар беришим мумкин.

А. ҚЎШАЛИЕВ: — Қарор бажарилишининг 70 фоизи элита уруғчилигига боғлиқ. Дастур икки йилга мўлжалланган бўлиб, барча тадбирлар, айтилган гаплар ўз вақтида бажарилса, ишлар ҳам ўз ўрнига тушади.

Т. ҲАЙДАРОВ: — Уруғни тозалаш ишларини, агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказсак, ниятимиз ҳам ушалади.

Х. ШИРИНОВ: — Техника таъминотини яхшилаш керак. Зарур маъданли ўғитларни ўз вақтида етказиб бериш лозим.

А. АВЛИЁҚУЛОВ: — Элита хўжаликларига 10 фоиз юқори ҳақ бериш белгиланган экан, бунинг бажарилишини назорат қилиш зарур бўлади. Қарорда олдимизга қўйилаётган талаблар, вазифаларни оддий деҳқондан тортиб, мутахассисгача — ҳамма тўғри англаши, тушуниши керак. Боя мен ўқув ташкил этиш керак, деганимнинг моҳияти ҳам шу.

А. УСМОНОВ: — Яхши, дилдан суҳбат бўлди. Асосий мақсад — қарорда белгиланган вазифаларни бажариш. Истаган имкон, истамаган баҳона қидиради, дейишади. Баъзи бир раҳбарларга ўзини оқлаш учун баҳона ҳамиша топилади. Бироқ масаланинг бошқа томони ҳам бор. Яқинда мен Андижон, Наманган, Фарғона вилоятларида бўлдим.

— Чигитимиз униб чиққанда, ҳосил ўтган йилдагидан ҳам яхши бўлади деб умид қилгандик, — Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов дард билан гапирдилар. — Бироқ, вилоятда 82 марта ёмғир, дўл ёғди. Бир тележкадан бир тоннагача кам пахта чиқди...

Демак, иқлим ўзгаришига мослаб нав яратиш ва унинг агротехникасига қатъий амал қилиш керак экан. Бунинг учун эса барча соҳа мутахассисларининг ҳамжиҳатлиги муҳимдир. Чигит экишдан, агротехника талабларини бажаришдан тортиб, кичик заводлар қуришгача — барча бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатлик билан ишласа, ишончимиз комилки, муваффақиятлар ўз-ўзидан келаверади.

Бу — суҳбатимизнинг биринчиси бўлмагани каби, охиргиси ҳам эмас. Бундай масалаларни кунда, кунора матбуотда, телевидение, газетада айтиб борсак, табиийки, ҳар бир деҳқон, ҳар бир раҳбару мутахассис бу масалага янада жиддийроқ ёндашади. Ва Вазирлар Маҳкамаси ушбу қарори ижросининг бажарилишига баҳоли қудрат ҳисса қўшади.

Акром ҚЎШАЛИЕВ

Аваз АВЛИЁҚУЛОВ

Турсун ҲАЙДАРОВ

Ренат НАЗАРОВ

Хушвақт ШИРИНОВ

Маълумки, бундан бир йил аввал Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкент трактор заводида бўлиб, қишлоқ хўжалик машиналари, шу жумладан, пахта навларини янгилаш хусусида суҳбат ўтказган эди. Ўшанда йўлбошчимиз бугунги кунда экилаётган пахта навлари анча эскирганлиги, олимларимиз эртапишар, касалликларга чидамли, пишиқ толали янги навлар яратишда сусткашликка йўл қўяётганлари, шу туфайли бу соҳадаги ислоҳотларни тубдан ўзгартириш лозимлиги ҳақида куйиниб гапирган эдилар. Бироқ бу борада ҳали жиддий ўзгаришлар сезилмаяпти — уруғчилик масаласи ҳамон оқсамоқда, соҳа мутахассисларининг фидойилиги, ташаббускорлиги кўзга ташланмаяпти. Зеро, Вазирлар Маҳкамасининг «1999-2000 йилларда пахта навларини яхшилаш ва жойлаштириш дастури тўғрисида»ги қарорида ҳам бу масалалар алоҳида таъкидланди.

Мазкур Қарор бугун соҳа мутахассислари, олимлар, оддий деҳқонлар, кенг жамоатчилик томонидан катта қизиқиш билан ўрганилмоқда. Шу муносабат билан «Халқ сўзи» газетаси таҳририяти пахта уруғчилиги мавзуида давра суҳбати ўтказди. Унда иқтисодий шарҳловчи Шуҳрат ЖАББОРОВ, қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш марказининг бўлим бошлиғи, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Ренат НАЗАРОВ, ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот институти директори Акрам ҚЎШАЛИЕВ, пахтачилик илмий-тадқиқот институти директори Аваз АВЛИЁҚУЛОВ, Пискент тумани қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Хушвақт ШИРИНОВ, мазкур тумандаги Ҳ. Қодиров номли жамоа хўжалиги раиси Турсун ҲАЙДАРОВ қатнашишди.

«Давра суҳбати»ни «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарининг бош муҳаррири Аббосхон УСМОНОВ бошлаб берди.

«Давра суҳбати»ни «Халқ сўзи» мухбирлари Мавжуда ХОЛМАТОВА, Икром ЎТБОСАРОВ, Эсирғап БОЛИЕВ ёзиб олишди.

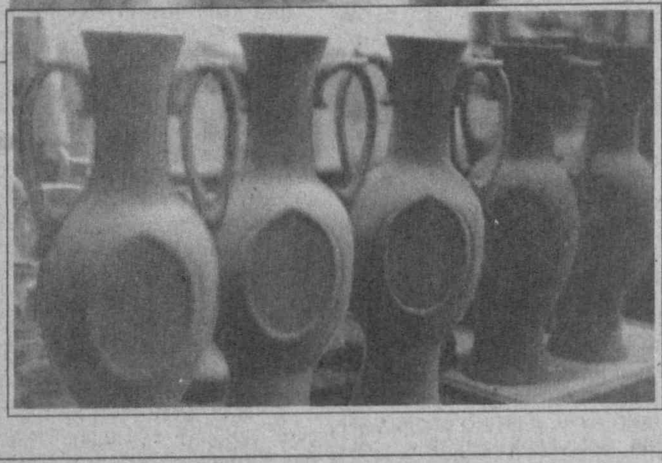

ХОНАДОНИМИЗ КЎРКИ

Самарқанд вилоятида фаолият кўрсатаётган «Нафис» чинни маҳсулотлари ишлаб чиқариш-ҳиссадорлик жамияти томонидан тайёрланаётган маҳсулотларнинг харидори кўп.

Айни кунларда бу ерда буюк бобокалонларимиз Жалолиддин Мангуберди ва Огаҳий таваллудларига бағишлаб, бежирим тасвирлар туширилган чинни буюмлар тайёрланмоқда. Бу эса кўпчиликка маъқул келяпти.

СУРАТЛАРДА: иш жараёнидан лавҳалар.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ҚАСАМЁД ТАНТАНАЛАРИ

Шу кунларда мамлакатимиз Қуролли Кучлари сафига чақирилган ёш аскарлар ҳарбий қасамёд қилиб, Ватанга, халқимизга, Президентимизга сидқидилдан хизмат қилишга тантанали ваъда беришмоқда. Яқинда шундай тадбирлардан бири Миллий гвардияда бўлиб ўтди. Шуниси диққатга сазоворки, бу галги қасамёд пайтида ёш аскарлар қатори уларнинг ота-оналари ҳам иштирок этдилар. Ота-оналар ҳарбийликка қабул қилинган фарзандларининг Ватан олдидаги муқаддас бурчини ҳалол ва мардона ўтаб, доимо сергак бўлишга, она юртнинг ҳар бир қаричини кўз қорачиғидек асрашга даъват этишди.

Қасамёд тантаналари тугагач, марказий офицерлар уйида аскарлар ва уларнинг ота-оналари учун Қуролли Кучлар ашула ва рақс ансамбли ижросида катта концерт намойиш қилинди.

Нормурод МУСОМОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

МУТАХАССИСЛАРГА ЭҲТИЁЖ КАТТА

БУГУН ХАЛҚАРО НОГИРОНЛАР КУНИ

Мухбиримиз ана шу муносабат билан Тошкент давлат педагогика университети профессори, педагогика фанлари доктори, педагогика ва дефектология факультети декани Лола Мўминовага бир неча саволлар билан мурожаат қилди

— Билишимизча, умумжаҳон эътироф этган халқаро ҳуқуқ мезонларида ногиронларга жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида муносабатда бўлиш қайд қилинган...

— Ҳа. Шу боис бўлса керак айрим сиёсатчилар жамиятдаги адолат даражасини ногиронларга нисбатан бўлган муносабат орқали билса ҳам бўлади, деган гапни бот-бот такрорлашади. Бунда катта мантиқ бор. Чунки ногиронларга нисбатан муносабат муайян жамиятдаги нафақат адолат, балки юксак маданият, инсонпарварликни ҳам билдиради.

Маълумки, мамлакатимиз жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида бир қанча халқаро ҳужжатларни ратификация қилди. Бу табиийки, Ўзбекистон зиммасига ҳам катта масъулият ва вазифа юклайди.

Мамлакатимизда бугунги кунда ногиронларга нисбатан муносабат масаласида барча ҳуқуқий асослар яратилган деб айтиш мумкин. 1991 йил 18 ноябрда мамлакат Парламенти «Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонунни қабул қилди. 1995 йил эса «Ногиронларни реабилитация қилиш бўйича 1996 - 2000 йилларга мўлжалланган давлат дастури» эълон қилинди. Вазирлар Маҳкамаси қарори асосида «Она ва бола скрининги» (ногиронликнинг олдини олиш) марказлари очилди. «Таълим ҳақида»ги Қонун, Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил 13 май куни қабул қилган қарорида ҳам ногирон болаларга таълим-тарбия бериш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган.

Шу ўринда бу борада талай амалий ишлар қилинганлиги ва қилинаётганлигини ҳам таъкидлаш жоиз. Айни пайтда ҳар бир туман халқ таълими бўлими қошида психологик-педагогик ташхис марказлари ташкил қилинган. Ушбу марказлар нуқсон билан туғилган болаларга ўз вақтида ташхис қўйиш, нуқсонларни бартараф этиш, уларни мактабга тайёрлаш, ижтимоий ёрдам ва ҳимоя чораларини белгилаш каби муҳим вазифалар билан шуғулланади.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил қабул қилган қарорида ногиронларнинг барча фуқаролар каби тенг ҳуқуқ ва имкониятларга эга бўлишлари учун тегишли шарт-шароитлар яратилиши зарурлиги белгилаб қўйилган.

— Тадбирларнинг белгиланганлиги яхши, лекин унинг ижроси мутахассислар билан таъминланганликка боғлиқ-да, албатта.

Кўп узоққа бормай Тошкент давлат педагогика университетининг педогогика ва дефектология факультети тайёрлаётган мутахассислар ҳақида гапирмоқчиман. Мамлакатимизда ҳозирча дефектолог мутахассислар фақат бизнинг университетда тайёрланади. Факультетимизда ҳар йили 60 та талаба қабул қилинади. Бу, албатта, кам. Агар қабул қилинган қонун ва қарорлар, кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни ҳаётга тўлиқ татбиқ қилсак, дефектолог ўқитувчиларга нисбатан эҳтиёж янада ортади. Чунки эндиликда махсус муассасаларгина эмас, балки ҳар бир болалар боғчаси, мактаблар, педагогик-психологик, она ва бола ҳамда миллий реабилитация марказлари, болалар уйларида ҳам дефектолог мутахассислар керак бўлади.

— Айтишингизча, дефектолог мутахассисларга жамиятимизда эҳтиёж катта экан. Бордию уларнинг сони кескин ошириладиган бўлса, дефектологларни тайёрлайдиган юқори малакали мутахассислар етарли деб ўйлайсизми?

— Ундан кўнглингиз тўқ бўлсин. Факультет профессор-ўқитувчилари бу ишга аллақачон киришишган. Биз айни пайтда янги бакалавр-дефектолог мутахассиси тайёрлаш режасини туздик. Ва шунга мувофиқ иш режаси, янги дастур ҳамда ўқув қўлланмалари устида ҳам ишлар олиб борилмоқда.

Сўзим сўнггида жамиятимизда бозор иқтисодиёти шароитида ногиронларни ижтимоий муҳофаза қилиш масаласига ҳукумат миқёсида жиддий ва катта эътибор қаратилаётганлигини алоҳида таъкидлашни истардим. Қолаверса, бу биз барпо қилаётган янги жамиятнинг нақадар инсонпарварлигидан ҳам далолатдир.

«Халқ сўзи» мухбири И. ХУДОЁРОВ суҳбатлашди.

УЛАРНИ ИЛМ БИРЛАШТИРАДИ

Мактаблараро танишиш мақсадида Тошкентдаги В.Успенский номли ўрта махсус мусиқа мактаб-интернати, Карл Филипп Иманусл Бах номли Берлин гимназияси ва Расин номли Париж лицейи ўқувчилари билан мулоқот уюштирилди. Мазкур учрашувга Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Франция ва Германия элчихоналари ҳомийлик қилдилар.

Учрашув иштирокчилари ўн кун Берлинда, ўн кун Парижда бўлиб, бир-бирлари билан яқиндан танишдилар, ўқишларидаги ютуқлар, гимназия ва лицейлар ўртасида тикланаётган ҳамкорлик режалари хусусида фикрлар алмашиб, қизиқарли саёҳатлар, қўшма концертлар уюштирдилар. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Тамара Афанасьевна Попович бошчилигида иқтидорли деб топилган ўзбекистонлик ўқувчилар орасида фортепиано бўйича Лола Остонова, Беҳзод Абдуллаев, скрипкачилар Искандар Комилов, Саъдулла Аҳроров, Темур Ваҳобов, флейта бўйича Севара Зоировалар Берлин ва Париждаги намунали оилаларда истиқомат қилдилар. Куни кеча эса ўқувчиларимиз ўз саёҳатлари, дўстона мулоқотлари ни 1999 йилнинг апрель ойида Ўзбекистон заминида давом эттиришни режалаштириб, юртимизга қайтдилар.

Гулмира МУСАЕВА.

ОСИЁ - ИНВЕСТ БАНК

Соғлом консерватизм - бизнинг асосий қоидамиз

«Осиё-Инвест Банк» Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги ҳукуматлараро битимга мувофиқ ташкил этилган.

Банк сармоясининг 85 фоизи хорижий сармоя улушига тўғри келади.

Банк активларининг 90 фоиздан кўпроғи АҚШ долларидадир.

Банк Россия Федерациясининг давлат ва корпоратив қимматли қоғозларига маблағ қўймаган, муддатли битимлар (форвард, фьючерс битимлари) бўйича мажбуриятлар олмаган.

Россия молия муассасаларининг ишончлилик рейтингида «Осиё-Инвест Банк» 5-ўринда туради.

Таклиф этиладиган операциялар:

- *Россия рубли ва эркин конвертацияланадиган валютадаги маблағларни ҳисобварaққа киритиш ҳамда тўловларни "шу куннинг ўзида" ўтказиш;*
- *ON LANE тизимида ишловчи электрон-лот савдоларида (SELT) хорижий валюталарни сотиб олиш ва сотиш;*
- *«Банк-Мижоз» тизими ёрдамида ҳисобварақни олисдан бошқариш;*
- *Комплекс ҳисоб-китоб-касса хизматлари кўрсатиш;*
- *Мижозларга Россиянинг бошқа банкларидаги қарзлар бўйича ўзаро ҳисоб-китоблар қилишда ёрдам бериш;*
- *Банк кафолатлари бериш;*
- *Рейтер ва СВИФТ тизимларида операциялар бажариш.*

Биз Россиядаги мижозларимиз манфаатларини ҳимоя қиламиз!

«Осиё-Инвест Банк»нинг аудитори - ERNST & YOUNG компанияси

Банк Москва марказида қуйидаги манзилда жойлашган: Казачий 1-торкўчаси, 11/2 (метронинг «Полянка» бекати)

Телефонлар: 237-43-88, 230-04-02.

LL@1192

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси Олий Мажлис депутати, қўмита аъзоси Т. О. Зокировга волидаи муҳтарамалари

Зулфия ая ЗОКИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги ҳузуридаги Муҳожир-меҳнаткашлар ишлари бўйича ваколатхона жамоаси меҳнат вазири Оқилжон Обидовга волидаи муҳтарамалари

ЗУЛФИЯ аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг «Ўзматбаа — таъминот» корхонаси раҳбарияти ва жамоаси шу корхонанинг бош иқтисодчиси Эркин Зокировга опаси

Зулфия ая ЗОКИРОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаси жамоаси Ўзбекистон Республикаси меҳнат вазири Оқилжон Обидовга волидаи муҳтарамалари

Зулфия ЗОКИРОВАнинг

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

«Физика—Қуёш» ИИЧБ жамоаси лаборатория мудири, физика-математика фанлари доктори Тоҳир Розиқовга волидаи муҳтарамалари

Махсума ая РОЗИҚОВАнинг

бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»), А. ЖАББОРОВ, С. ЗИНИН, М. МИРАЛИМОВ, С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. САФАРОВ, Р. ФАРҲОДИЙ, И. ХУДОЁРОВ, И. ШОҒУЛОМОВ, Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0608, 27517 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи муҳаррир — Э. БОЛИЕВ. Навбатчи — Т. АБДУРАҲМОНОВ. Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 21.45
1 2 3 4 5 6